

Rikslønnsnemnda

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE

SAK 04/2022

TVISTEN MELLOM SKOLENES LANDSFORBUND OG KS I FORBINDELSE MED HOVEDOPPGJØRET I 2022 (KOMMUNEOPPGJØRET)

AVSAGT 16.02.2023

RIKSLØNNSNEMNDAS SAMMENSETNING:

Sorenskriver Liv Synnøve Taraldsrud, leder

Seniorforsker Erling Barth

Professor Bjørnar Borvik

Sissel Merete Skoghaug, nestleder i LO

Jon Fladby Claudi, forhandlingsdirektør i NHO

Jon Oddvar Holthe, 1. nestleder i Skolenes landsforbund

Bodil Gullseth, 2. nestleder i Skolenes landsforbund

Hege Mygland, avdelingsdirektør i KS

Kjersti Myklebust, spesialrådgiver i KS

Innhold

GENERELT	3
SAKSGANG	3
KJENNELSE	3
SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA, JF. ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTETS FORSLAG TIL LOVVEDTAK, PROP. 3 L (2022-2023) AV 14. OKTOBER 2022	3
<i>Innledning</i>	3
<i>Utvikling og omfang av konfliktene</i>	4
<i>Virkninger av konfliktene</i>	5
<i>Departementets vurderinger</i>	8
<i>Konklusjon</i>	9
PARTENES PÅSTANDER	11
Skolenes landsforbund har nedlagt slik påstand av 17. januar 2023:	11
KS har nedlagt slik påstand av 24. januar 2023:	12
PARTENES ANFØRSLER	12
Skolenes landsforbund skriver i innlegg av 17. januar 2023:	12
KS skriver i innlegg av 24. januar 2023:	20
PARTENES KOMMENTARER	38
Skolenes landsforbund skriver i innlegg av 31. januar 2023:	38
KS skriver i innlegg av 7. februar 2023:	40
RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER	43
SLUTNING	46

GENERELT

Rikslønnsnemnda har i sak 03/2022 behandlet arbeidstvisten mellom Skolenes landsforbund og KS i forbindelse med hovedoppgjøret 2022.

Etter lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) § 3 tredje ledd skal partene i den enkelte tvist hver utpeke to medlemmer av Rikslønnsnemnda. Når nemnda skal fatte beslutning, er det bare ett av medlemmene fra hver av partene som har stemmerett. Partene skal bestemme hvilket av medlemmene som har stemmerett, jf. lønnsnemndloven § 4 tredje ledd.

Skolenes landsforbund har utpekt Jon Oddvar Holthe og Bodil Gullseth som sine medlemmer i nemnda. Jon Oddvar Holthe har hatt stemmerett.

KS har utpekt Hege Mygland og Kjersti Myklebust som sine medlemmer i nemnda. Hege Mygland har hatt stemmerett.

Under hovedforhandlingen har Lornts Nagelhus vært prosessfullmektig for Skolenes landsforbund. Øyvind Gjelstad har vært prosessfullmektig for KS.

Mette Johnsen Walker møtte som partsrepresentant for Skolenes landsforbund, og Tor Arne Gangsø møtte for KS.

Seniorrådgiver Helene Nødset Lang, seniorrådgiver Mona Ekelund og rådgiver Hilde Brenna har fungert som sekretærer for nemnda.

SAKSGANG

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg, kommentarer og muntlig prosedyre under hovedforhandling 13. februar 2023.

Etter rådslagning og stemmegivning ble det 16. februar 2023 avsagt slik:

KJENNELSE

SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA, JF. ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTETS FORSLAG TIL LOVVEDTAK, PROP. 3 L (2022-2023) AV 14. OKTOBER 2022

Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag om at arbeidstvistene i forbindelse med hovedoppgjøret 2022 mellom hhv. Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag på arbeidstakersiden og KS på arbeidsgiversiden skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig frem forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse tvistene.

Forhandlinger og mekling

Tvistene har oppstått i forbindelse med hovedoppgjøret i kommunene i 2022. Partene på arbeidstakersiden er Unio, Akademikerne, LO kommune og YS kommune, alle med tilsluttede forbund og foreninger.

Etter brudd i forhandlingene varslet arbeidstakerorganisasjonene plassoppsigelser med virkning fra 3. mai 2022. Unios varsel omfattet ca. 133 000 medlemmer, Akademikernes varsel omfattet 26 426 medlemmer og LO kommunes varsel omfattet 193 248 medlemmer.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans 29. april og innkalte partene til mekling. Det ble gjennomført mekling 2., 21., 22., 23. og 24. mai.

Under meklingen nådde de øvrige partene i kommuneoppgjøret fram til en løsning i samsvar med meklerens forslag. Både partene på arbeidstakersiden og KS anbefalte forslaget.

Forhandlingsløsningen ble sendt til uravstemning med frist 22. juni klokken 12.00.

Forhandlingsløsningen ble nedstemt av Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag.

Utvikling og omfang av konfliktene

Twisten mellom Utdanningsforbundet og KS

Utdanningsforbundet iverksatte den varslede streiken 20. juni med uttak av 45 medlemmer.

I etterkant av skolestart og utover høsten ble streiken utvidet ved flere anledninger:

- 1322 medlemmer ble tatt ut fra 22. august
- 1428 medlemmer ble tatt ut fra 29. august
- 431 medlemmer ble tatt ut fra 31. august
- 310 medlemmer ble tatt ut fra 6. september
- 2914 medlemmer ble tatt ut fra 13. september
- 1798 medlemmer ble tatt ut fra 19. september
- 95 medlemmer ble tatt ut 27. september.

23. og 26. september varslet Utdanningsforbundet om ytterligere uttak av hhv. 277 medlemmer fra 28. september og 123 medlemmer fra 3. oktober.

Twisten mellom Skolenes landsforbund og KS

Skolenes landsforbund iverksatte den varslede streiken 8. juni med uttak av 3 medlemmer.

I etterkant av skolestart og utover høsten ble streiken utvidet ved flere anledninger:

- 28 medlemmer ble tatt ut fra 22. august
- 13 medlemmer ble tatt ut fra 29. august
- 9 medlemmer ble tatt ut fra 13. september
- 20 medlemmer ble tatt ut fra 16. september
- 20 medlemmer ble tatt ut fra 23. september
- 15 medlemmer ble tatt ut fra 26. september.

Twisten mellom Norsk Lektorlag og KS

Norsk Lektorlag iverksatte den varslede streiken 8. juni, men tok på dette tidspunktet ikke ut noen medlemmer i streik.

I forkant av skolestart og utover høsten ble streiken trappet opp ved flere anledninger:

- 10 medlemmer ble tatt ut 15. august
- 20 medlemmer ble tatt ut 17. august
- 13 medlemmer ble tatt ut 31. august
- 17 medlemmer ble tatt ut 12. september
- 27 medlemmer ble tatt ut 26. september.

Twistenes omfang per 27. september

Per 27. september berørte streikene skoler i 18 kommuner og 10 fylkeskommuner. Totalt var 8 538 medlemmer tatt ut i streik på dette tidspunktet. Dette omfattet 8 343 medlemmer fra Utdanningsforbundet, 108 medlemmer fra Skolenes landsforbund og 87 medlemmer fra Norsk Lektorlag.

Virkninger av konfliktene

Departementet har hatt løpende kontakt med Kunnskapsdepartementet, samt vært i kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet og Barne- og familiedepartementet. Via fagdepartementene har departementet mottatt rapporter om konsekvensene av streikene fra Utdanningsdirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet og Folkehelseinstituttet.

16. september mottok Kunnskapsdepartementet rapport fra Utdanningsdirektoratet om konsekvensene av redusert eller bortfalt tilbud til elever, lærlinger og voksne som følge av streiken. Rapporten var basert på Utdanningsdirektoratets dialog med statsforvalterne.

Kunnskapsdepartementet oppsummerte rapporten på følgende måte:

Rapporten viser at streiken har negative konsekvenser for barn og unges opplæringstilbud. Og særlig tilbudet for de sårbare elevene.

Onsdag 21. september meldte Kunnskapsdepartementet at «streiken har alvorlige konsekvenser for en rekke elevers opplæringstilbud og at konsekvensene blir mer alvorlige jo lengre streiken varer». Kunnskapsdepartementets vurdering bygget på rapport fra Utdanningsdirektoratet om streikenes konsekvenser for barn og unges opplæringstilbud mottatt tirsdag 20. september.

Kunnskapsdepartementet pekte på at streikene også rammet barn og unge som over tid ble utsatt for strenge smitteverntiltak under pandemien, og at det særlig er elever i sårbare situasjoner som blir spesielt rammet av et manglende opplæringstilbud. De viste til at flere statsforvaltere hadde trukket frem at timer til spesialundervisning falt bort som følge av streikene, og antok at andelen elever med utfordringer økte etter hvert som streikene fortsatte. Det ble også fremhevet at det ville være særlig krevende å sette inn kompensierende tiltak siden det er knapphet på faglig kompetanse.

Kunnskapsdepartementet skrev også at skolene er viktig for samarbeid mellom barnevern, helsetjenester, PPT osv. for å fange opp sårbare elever med ulike utfordringer slik at de får et riktig sammensatt tilbud, og at erfaringer fra pandemien viser at dette samarbeidet stopper opp når

aktiviteten på skolen reduseres. De opplyste at det forelå informasjon om at dette også skjedde under streikene, men at de ikke kjente til omfanget. Det ble også trukket frem at statsforvalterne rapporterte om en bekymringsfull situasjon med tanke på langtidseffekter på elevenes psykiske helse, rekruttering til rus/kriminalitet og manglende kapasitet til å jobbe forebyggende og oppfølging av meldte skolemiljøssaker. Kunnskapsdepartementet viste i tillegg til at Utdanningsdirektoratet vurderte at det reduserte eller bortfalte skoletilbudet hadde negative konsekvenser for elevenes psykososiale miljø. Kunnskapsdepartementet pekte også på at direktoratet vurderte at handlingsrommet for å iverksette kompensierende tiltak under streikene var svært begrenset.

Med grunnlag i bekymringsmeldingene Arbeids- og inkluderingsdepartementet hadde mottatt knyttet til streikenes konsekvenser for barn og unges helse, blant annet fra Barneombudet, berørte foreldre og elever og fra kommuneleger via statsforvalternes utdanningsmyndigheter, ble Helse- og omsorgsdepartementet bedt om å skaffe til veie ytterligere informasjon som ga innsikt i hvordan streikene rammet elevenes psykiske helse på kort og lang sikt, samt hvilke kompensierende tiltak som eventuelt kunne iverksettes.

Helse- og omsorgsdepartementet ga Folkehelseinstituttet (FHI) i oppdrag å foreta en oppsummering av tilgjengelig kunnskap om skolestenging og barn og unges psykiske helse. Vurderingen ble oversendt Arbeids- og inkluderingsdepartementet 22. september.

Under overskriften «[o]ppsummert kunnskap om psykososiale belastninger under pandemien sett opp mot konsekvenser av lærerstreik» skrev FHI følgende:

Den kunnskapen vi har om konsekvenser for barn og unge under pandemien viser med all tydelighet at de strenge smitteverntiltakene som ble innført for barn og unge har medført stor belastning for mange. Mye kan tyde på at bortfall av den grunnleggende rammen om hverdagen som skolen representerer, har hatt en stor betydning. I Folkehelse rapportens temautgave for 2021 skrev vi: «Vi vet fremdeles lite om langtidseffektene av skolestengingen, men det ser ut til at stengte skoler har betydelige omkostninger for en del elevers læring, trivsel og psykiske helse. Dette gjelder både i barne-, ungdoms- og videregående skole. Skoler og barnehager er også viktige arenaer for sosiale tjenester som blir forstyrret under nedstenging. Det viktigste forebyggende tiltaket er derfor å holde tjenestene i mest mulig normal drift – innenfor rammene av forsvarlig smittevern.

FHI påpekte videre at det samtidig er mye i dagens situasjon med lærerstreik som ikke kan sammenlignes med situasjonen med skolestenging under pandemien, og viste til at mange skoler var åpne for elevene, til at alle fritids- og aktivitetstilbud var åpne for ordinær deltakelse, og til at det ikke var begrensninger for sosialt samvær. Videre påpekte de at streikene ikke rammet alle elever i landet, og at noen har et lite undervisningstilbud i løpet av skoleuken.

FHI understreket likevel at til forskjell fra under pandemien, hadde elevene som ikke hadde et undervisningstilbud på skolen heller ingen digital undervisning. De hadde derfor ikke en skolehverdag med undervisningstimer, slik de hadde på hjemmeskole under pandemien. De hadde også lite/ingen kontakt med læreren sin, noe som innebar at unge som sliter stod i fare for ikke å bli oppdaget. Videre ble det uttalt at eldre barn og ungdom som var rammet av streikene trolig også var mer alene uten foreldretilstedeværelse enn under pandemien, hvor hjemmekontor var mer utbredt.

Videre påpekte FHI at barn og unge som hadde det vanskelig under pandemien og som ikke har kommet i gang med skole etter ferien på grunn av streik, ikke har et regelmessig daglig tilbud, og ikke har hatt det på lang tid. De skrev videre at «[m]ange som har begynt et avgangså (10. klasse eller 3. videregående) kan oppleve stress og bekymring for at skolegangen på ungdoms- eller videregående trinn blir amputert, og at dette vil få varige konsekvenser. Skolevegrere og andre som opplever utfordringer med å komme seg på skolen, kan få varige vansker med å komme tilbake når en normal skolehverdag kommer i gang. Barn og unge fra familier med lav sosioøkonomisk status bruker ofte ikke organiserte fritidsaktiviteter og har dermed ingen arenaer for sosial kontakt.»

26. september mottok departementet rapportering fra Helsedirektoratet via Helse- og omsorgsdepartementet. Rapporteringen inneholdt en oppsummering av mottatte tilbakemeldinger fra statsforvalterne vedrørende helsekonsekvensene av streikene. På bakgrunn av Helsedirektoratets oppsummering skrev Helse- og omsorgsdepartementet at «[f]lere statsforvaltere melder om økt pågang på ulike helsetilbud (skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom (HFU) og psykiske helsetjenester) for barn og ungdom.»

Via Kunnskapsdepartementet mottok Arbeids- og inkluderingsdepartementet løpende rapporteringer fra enkelte statsforvaltere om situasjonen til berørte elever. Søndag 25. september mottok Arbeids- og inkluderingsdepartementet opplysninger fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om at de hadde mottatt bekymringsmeldinger for barnas helse fra Avdeling for barn og unges psykiske helse ved Sykehuset i Telemark. Avdelingen opplyste om en bekymringsfull utvikling i hvordan streiken påvirket psykisk helse hos barn og unge som var fulgt opp i avdelingen. Det ble videre gitt eksempler på forverring av enkeltpasienters helsetilstand i form av økte suicidal tanker og vektnedgang. Mandag 26. september rapporterte Statsforvalteren i Møre og Romsdal om bekymringer fra fastleger og legevaktleger i en enkeltkommune.

Bekymringene gjaldt selvskading, selvmordstanker og emosjonelle forstyrrelser som depresjon og angst. Mandag 26. september fikk departementet oversendt bekymringsmelding fra åtte kommuneoverleger fra Statsforvalteren i Vestland. Disse skrev blant annet at de hadde mottatt konkrete bekymringsmeldinger om barn som har fått sin helsetilstand forverret som følge av streikene.

Kunnskapsdepartementet mottok ny rapportering fra Utdanningsdirektoratet tirsdag 27. september klokken 12.00. Kunnskapsdepartementets vurdering av rapporten ble oversendt departementet klokken 14.19. Kunnskapsdepartementet oppsummerte Utdanningsdirektoratets rapport på følgende måte:

Utdanningsdirektoratets vurdering er at konsekvensene av streiken blir gradvis mer alvorlig for elevenes læring og deres psykososiale miljø etter hvert som tiden går. Utdanningsdirektoratet mener det er alvorlig at en rekke barn og unge ikke har fått sine grunnlovfestede rettigheter oppfylt. Utdanningsdirektoratet har fått videresendt en rekke bekymringer om manglende opplæringstilbud, konsekvenser for det psykososiale miljøet og barn og unges psykiske helse. Dette gjelder bekymring både for grupper og enkeltelever, og det gjelder konsekvenser på både kort og lang sikt. De mange bekymringene fra lokale instanser som har kommet siden forrige rapport viser at streiken har alvorlige konsekvenser for barn og unges læring, mestring og trivsel. Flere elever med spesielle behov får ikke den tilretteleggingen de trenger og har rett på.

Direktoratet rapporterer også om at det er flere statsforvaltere som videreformidler bekymring fra skoler, foreldre og elever om faglig læringstap og konsekvenser for sluttvurderingen til våren. Direktoratets vurdering er at det fortsatt er tidlig i skoleåret, og at det på nåværende tidspunkt vil være tid til å kunne gi elevene et godt og tilstrekkelig faglig og sosialt utbytte dette skoleåret, også dersom skoleeier ikke tilbyr elevene alle timene de har tapt. Samtidig pekes det på at de negative konsekvensene for elevenes læring blir gradvis mer alvorlige etter hvert som tiden går og streiken vedvarer. Mer opplæring må tas igjen, og det blir mindre tid til å ta igjen det tapte. Streikens varighet vil kunne påvirke prinsippet om likebehandling og en rettfærdig sluttvurdering hvis streiken vedvarer.

Det er et godt samarbeid om dispensasjoner lokalt. Selv om dispensasjoner vil bidra til å redusere konsekvensene for enkeltelever, er det Utdanningsdirektoratets vurdering at det likevel er en rekke konsekvenser av streiken for enkeltelever.

Et forsiktig anslag fra Udir tilsier at omtrent 72 000 elever er berørt. Det er 2 000 flere enn sist. Det er varslet ytterligere uttak framover slik at antall berørte vil øke. Mange elever har nå vært lengre uten skoletilbud. Rundt 4 800 grunnskoleelever har vært berørt av streiken i fem uker, mens 9 500 har vært berørt i fire uker. Rundt 5 600 elever i videregående har vært berørt av streiken i fem til seks uker, mens 13 400 har vært berørt i omtrent fire uker.

Streiken har vart lenge og statsforvalterne har mottatt ytterligere bekymringer om elevers helse på grunn av tap av rutiner og normalitet. Plager som oppsto eller ble forverret under pandemien har blitt ytterligere forverret. Situasjonen for enkeltelever er alvorlig.

Statsforvalterne beskriver at det er store variasjoner i hvordan streiken har påvirket spesialundervisningen. Hos noen har streiken påvirket betydelig over flere uker. Statsforvalterne peker også på at det er variasjon i hvor stor grad streiken går utover elever med større behov for tilrettelegging. Skolene strever med å kartlegge elever som potensielt kan ha særlige behov.

Kunnskapsdepartementet skrev videre at de delte direktoratets vurdering av at situasjonen blir mer alvorlig, særlig når det gjaldt sårbare barn og unge. De vurderte at «rapporten forsterker inntrykket fra forrige rapport om alvorlige konsekvenser for elevenes faglige og sosiale læring og deres psykososiale miljø».

På grunnlag av mottatte rapporteringer fra Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet innkalte statsråden partene til møte tirsdag 27. september klokken 19.00. På statsrådets forespørsel bekreftet partene at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet i tvistene mellom dem. I lys av dette informerte statsråden partene om at Regjeringen ville gripe inn med tvungen lønnsnemnd. På anmodning fra statsråden sa arbeidstakerne seg villig til å gjenoppta arbeidet slik at streikene ble avsluttet.

Departementets vurderinger

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vurderer situasjonen slik, med grunnlag i Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementets vurderinger og den fastlåste situasjonen, at hensynet til alvorlige samfunnsmessige konsekvenser taler for at arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS løses uten ytterligere arbeidskamp.

Departementets beslutning baserer seg på en samlet vurdering av streikenes alvorlige konsekvenser for barn og unges opplæringstilbud, psykososiale miljø og psykiske helse.

Rundt 72 000 elever var berørt av streikene per 27. september 2022. Ved varslet opptrapping ville antallet berørte elever økt ytterligere. Selv om streikene rammet elevene ulikt, stod mange elever helt eller delvis uten skoletilbud fra skolestart. Per 27. september hadde om lag 4 800 grunnskoleelever vært berørt av streikene i fem uker, mens 9 500 hadde vært berørt i fire uker. Rundt 5 600 elever i videregående hadde vært berørt av streikene i fem til seks uker, mens 13 400 hadde vært berørt i omtrent fire uker.

At så vidt mange barn og unge ikke får opplæring over så lang tid er svært alvorlig. Manglende utdanningstilbud rammer elever i sårbare situasjoner særlig hardt. Rapporteringer fra statsforvalterne viser at flere elever med spesielle behov ikke fikk den tilretteleggingen de trenger og har krav på som følge av streiken.

Tilstedeværelse på skolen er også av stor betydning for elevenes trivsel, motivasjon og psykiske helse. Skole er viktig for barn og unges læring, for struktur i hverdagen og som et sted å møte medelever. En del av skolens mandat er å skape inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Informasjon innhentet av Helse- og omsorgsdepartementet viser at elevene rammes på grunnleggende måter når den faste strukturen skolen gir bortfaller over tid. Selv om de fleste barn er robuste nok til å tåle tidvis bortfall av skoletilbud, vil sårbare barn som mangler trygge rammer være særlig utsatt. Per 27. september hadde Arbeids- og inkluderingsdepartementet, via fagdepartementene, mottatt en rekke bekymringsmeldinger knyttet til elevers helse på grunn av tap av rutiner og normalitet. Situasjonen for enkeltelever ble betegnet som alvorlig. Via Helse- og omsorgsdepartementet ble det også rapportert om økt pågang på ulike helsetilbud for barn og ungdom.

Skolene har også en viktig rolle i samarbeidet mellom ulike tjenester når det gjelder å fange opp elever med ulike utfordringer. Erfaringene fra pandemien viser at dette samarbeidet stopper opp når aktiviteten på skolen reduseres. Selv om omfanget ikke var kjent, forelå det informasjon om at dette skjedde også under streikene. Flere kommuner rapporterte blant annet at det var vanskeligere å komme i kontakt med elever man var bekymret for, og skolene ga uttrykk for at de strevde med å kartlegge elever som potensielt kunne ha særlige behov.

Per 27. september fremstod situasjonen som uoversiktlig. Til tross for at det ikke var mulig å få en fullstendig oversikt over de konkrete konsekvensene for enkeltelever, hadde departementet mottatt en rekke alvorlige bekymringsmeldinger fra ulikt hold, både av generell karakter og knyttet til enkeltelever. Konsekvensene ble stadig mer alvorlige jo lenger streikene varte. Konsekvensene ble også forsterket av at streikene kom i etterkant av en pandemi som i stor grad rammet mange av de samme elevene. I lys av dette, og at situasjonen mellom partene synes å være fullstendig fastlåst, vurderte departementet at streikene medførte samfunnsmessige konsekvenser av en så alvorlig karakter at det ville være uforsvarlig å ikke gripe inn i konfliktene.

Konklusjon

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvistene. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd.

I forslaget til lov § 1 fremkommer det at tvistene skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Nemnda må for å kunne avgjøre hele de aktuelle tvistene ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalene. Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan, må den kunne behandle alle sider ved tvistene. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom en streik setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i de omhandlede arbeidstvistene er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Tilråd:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022.

Vi HARALD, Norges Konge,

Stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022

§ 1

Tvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag på arbeidstakersiden og KS på arbeidsgiversiden i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022 (Kommuneoppgjøret) skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f) o g g) for å løse tvistene.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvistene.

Ved lovvedtak 8 (2022-2023) av 1. desember 2022 om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022 bestemte Stortinget at Rikslønnsnemnda skulle avgjøre tvistene.

Loven (L16.12.2022 nr. 89) ble sanksjonert i statsråd 16. desember 2022 og trådte i kraft straks.

Rikslønnsnemnda besluttet felles behandling av sakene.

PARTENES PÅSTANDER

Skolenes landsforbund har nedlagt slik påstand av 17. januar 2023:

Hovedtariffavtalen KS – Skolenes landsforbund (2022-2024) skal lyde tilsvarende HTA 2020-2022 med tillegg av de endringer som fremgår av Riksmeklerens møtebok i Riksmeklings sak 2022-030 og med tillegg av følgende punkter:

Påstand Hovedtariffavtalens hoveddel – ny garantilønn 16-årstrinnet

Prinsipalt:

Stillingsgruppe	Krav	Ny garantilønn 16 år
Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	Kr. 5 791,50	~~Kr. 537 900,00~~ Kr. 543 691,50
Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	Kr. 14 117,00	~~Kr. 565 900,00~~ Kr. 580 017,00
Adjunkt med tilleggsutdanning og Stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning	Kr. 8 313,20	~~Kr. 612 700,00~~ Kr. 621 013,20
Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	Kr. 7 458,80	~~Kr. 661 600,00~~ Kr. 669 058,80
Lektor med tilleggsutdanning	Kr. 7 310,20	~~Kr. 691 000,00~~ Kr. 698 310,20

Subsidiært: Garantilønnen for stillingsgruppene «Adjunkt med tilleggsutdanning og stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning», «Lektor og Stillinger med krav om mastergrad» og stillingsgruppen «Lektor med tilleggsutdanning» på 16-årstrinnet settes tilsvarende KS sitt siste tilbud av 7.9.2022, publisert 22.09.2022.

Påstand – følgende tekst inntas i tillegg til eksisterende tekst:

Alle fagbrev er relevante for yrkesfaglærere. For yrkesfaglærere skal ett ekstra fagbrev vurderes lik 60 studiepoeng.

Generelle tillegg omtalt i møteboka i sak 2022-030 pkt. «II ØKONOMI 2023»

Virkningstidspunktet settes til 01.06.2022.

Påstand - virkningstidspunkt

Prinsipalt: Som fastsatt i Riksmeklerens møtebok i sak 2022-030 – 1.5.2022.

Subsidiært: Virkningstidspunktet settes til 01.06.2022

KS har nedlagt slik påstand av 24. januar 2023:

1. Hovedtariffavtalen i KS-tariffområdet mellom KS og de øvrige arbeidstakerorganisasjonene i LO Kommune som fremgår av Riksmeklerens møtebok i sakene 2022-030, gjøres gjeldende fra 27. september 2022 til 30. april 2024 også for Skolenes Landsforbund.
2. Virkningstidspunktet for sentrale lønnsreguleringer fastsatt i meklerens forslag, romertall I Økonomi pr. 1. mai 2022 settes til 27. september 2022.
3. Avtalte tillegg gis ikke til arbeidstakere som har fratrudd i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger, med mindre fratredelsen skyldes pensjonering.

PARTENES ANFØRSLER

Anførselene bygger på partenes egne fremstillinger i de skriftlige innlegg til Rikslønnsnemnda.

Skolenes landsforbund skriver i innlegg av 17. januar 2023:

KORT OM TARIFFOMRÅDET KOMMUNE

Generelt

Tariffområdet dekker stort sett alle ansatte i kommunal og fylkeskommunal forvaltning med unntak av ansatte i Oslo kommune. Oslo kommune er skilt ut som eget tariffområde. I det følgende redegjøres nærmere for tariffområdet, sml. Rikslønnsnemndas kjennelse i sak 3 for 2021.

LO Kommune har siden 1988 forhandlet Hovedtariffavtalen med KS. KS fikk fra 1988 av status som arbeidsgiverorganisasjon og har fullmakt fra kommunene og fylkeskommunene til å inngå sentrale og landsdekkende tariffavtaler. Tariffavtalene er bindende for alle medlemmer som har sluttet seg til arbeidsgivervirksomheten.

Kommuneoppjøret forhandles mellom KS på den ene siden og forhandlingssammenslutningene på den andre siden i sentrale tariffoppgjør, om Hovedtariffavtalen, Hovedavtalen og sentrale generelle særavtaler. De fire forhandlingssammenslutningene, LO kommune, Unio, YS-kommune og Akademikerne-kommune representerer 38 av 40 arbeidstakerorganisasjoner. Det er den enkelte arbeidstakerorganisasjon/det enkelte forbud som er part i Hovedtariffavtalen.

I henhold til hovedavtalen del A § 4-4 representeres den enkelte fagforening av sin forhandlingssammenslutning ved sentrale forhandlinger og mekling. Gangen i forhandlingene kan beskrives som følger:

- Ved avslutning av forhandlinger eller mekling, skal forhandlingssammenslutningens delegasjon enten anbefale eller forkaste et forhandlings- eller meklingsforslag.

- Ved forhandlings sammenslutnings forkastelse av forhandlingsforslag, skal sammenslutningen varsle kollektiv plassoppsigelse og ta ansvar for mekling.
- Dersom en forhandlings sammenslutning anbefaler et meklingsforslag, kan ikke den enkelte fagforening iverksette arbeidskamp før etter svarfristens utløp, men ikke utover 14 dager.

Om oppbyggingen av Hovedtariffavtalen – særlig om lønns- og stillingsbestemmelsene i Hovedtariffavtalen (HTA)

Tre kapitler i HTA regulerer lønns- og stillingsbestemmelsene for alle ansatte i kommunene og fylkeskommunene. Lokale lønns- og stillingsbestemmelser følger av HTA kapittel 5 og 3.4 (ledere). Lønnsfastsettelsen for stillinger i HTA kap. 3.4 og kap. 5 foregår i sin helhet lokalt i den enkelte kommune eller fylkeskommune. Sentrale lønns- og stillingsbestemmelser følger av HTA kapittel 4. Om lag 86 % av årsverkene i KS-området er omfattet av disse bestemmelsene, herunder et stort flertall av de ansatte som er medlem i LOs ulike forbund. HTA kapittel 4 er delt inn i ulike stillingsgrupper med tilhørende minimumsavlønningsnivåer. Til hver stillingsgruppe er det tilknyttet en ansiennitetsstige.

I 2004 ble lærerne overført fra stat til KS. Da fikk lærerne et eget lønnsområde i kapittel 4, kalt kapittel 4C. I 2016 ble det endret, og kapittel 4 ble delt der lærerkodene ble plassert i gruppe 2, mens alle andre yrkesgrupper i den universelle tabellen ble plassert i gruppe 1. I 2019 ble lønnsbestemmelsene harmonisert. Da ble alle med universitet og høyskole-utdanning plassert i gruppe 2, mens stillinger uten krav til utdanning og fagarbeiderne ble værende i gruppe 1. Harmoniseringen ble gjennomført ved at kapittelet og garantilønntabellen for undervisningspersonalet ble slått sammen med de øvrige yrkesgruppene. Inndelingen basert på utdanningsnivå ble videreført og var den samme før og etter harmoniseringen.

Stillingsgruppene avspeiler utdanningsnivå. Det er lik garantilønn for alle stillinger med lik utdanningslengde. Det vil eksempelvis si at det er samme garantilønn for en helsefagarbeider som for en barne- og ungdomsarbeider, samme garantilønn for en sykepleier med 3-årig U/H-utdanning som for en barnehagelærer, samme garantilønn for en adjunkt med 4-årig grunnskolelærerutdanning som for en spesialfysioterapeut med 4 års U/H-utdanning, og det er samme garantilønn for en lektor med 5-årig lærerutdanning på mastergradsnivå som det er for en logoped med 5-årig mastergrad. Det fastsettes ikke sentral lønsmessig differensiering innad i disse stillingsgruppene. Dersom de sentrale parter eksempelvis blir enige om å heve garantilønna for «Stillinger med 3-årig U/H utdanning», vil dette berøre alle arbeidstakere i denne stillingsgruppen – både sykepleiere, vernepleiere, barnehagelærere, fysioterapeuter, faglærere med 3-årig U/H-utdanning, ergoterapeuter, bibliotekarer m.m.

Det finnes 5 ulike stillingskoder for lærere:

- lærer (3-årig høyere utdanning)
- adjunkt (4-årig høyere utdanning)
- adjunkt med tilleggsutdanning (5-årig høyere utdanning)
- lektor (5-årig masterutdanning)
- lektor med tilleggsutdanning (6-årig høyere utdanning med master)

Alle disse 5 stillingskodene er del av det sentrale kollektive kompetanselønssystemet i kapittel 4 i Hovedtariffavtalen, i likhet med over 70 andre stillingskoder i KS-området.

Kompetanselønssystemet bygger på lønn etter utdanning og ansiennitet, der 16 år er høyeste ansiennitet.

Særlig om forholdene i LO og Skolenes landsforbund spesielt

LO Kommune er ett av LOs to karteller. LO Kommune forhandler lønn og rettigheter på vegne av de seks LO forbundene som har medlemmer i KS-området, snaut 200.000 yrkesaktive tilsvarende ca. 40% av arbeidstakerne ansatt i kommunene.

Skolenes landsforbund inngår i LO Kommune. Forbundet har 3807 medlemmer fordelt på 922 virksomheter i KS-området.

OM SAKENS FAKTISKE OG RETTLIGE RAMME

Kort om forløpet til arbeidskampen i regi av LO Kommune/Skolenes landsforbund

Partene ble ikke enige om ny overenskomst under forhandlingene om ny hovedtariffavtale mellom KS og Skolenes landsforbund ved hovedoppgjøret 2022.

Plassoppsigelser for totalt 193.248 medlemmer ble sendt til og mottatt av Riksmekleren 02.05.2022. Riksmekler nedla midlertidig forbud mot arbeidsstans samme dag. 18.05.2022 begjærte LO Kommune meklingen avsluttet. Partene ble innkalt til tvungen mekling og meklet gjennom dagene 21.-24. mai.

Partene, dvs. KS på den ene siden LO Kommune med fem av seks forbund, nådde frem til en løsning klokka 13 den 24. mai: jf. Riksmeklerens møtebok i sak 2022-030 Kommuneoppgjøret.

Tariffrettslig betød dette at ny tariffavtale ble inngått for de øvrige av forbundene i LO Kommune, men for medlemmene i Skolenes landsforbund gjaldt og gjelder HTA 2020-2022 fortsatt på ettervirkning. Skolenes landsforbund fikk deretter overdratt forhandlingsretten for forbundets medlemmer til seg.

Kort om gjennomføringen av arbeidskampen i regi av LO Kommune/Skolenes landsforbund

Streik ble iverksatt med virkning fra 08.06.2022. Til grunn for streiken lå plassoppsigelsen for Skolenes landsforbunds medlemmer av 25.04.2022.

30.05.22 varslet Skolenes landsforbund plassfratredelse for 3 av forbundets 5 medlemmer ved Olsvik skole. Dato for iverksettelsen var 08.06.2022.

Streiken ble trappet opp med virkning fra 22.08.22. Forbundet meldte plassfratredelse for ytterligere 28 av SLs medlemmer, som forholdt seg med 5 av 11 medlemmer ved Slåtthaug vgs., 5 av 23 medlemmer ved Os vgs., 8 av 20 medlemmer ved Årstad vgs., 5 av 12 medlemmer ved Laksevåg Bergen Maritime og 5 av 14 medlemmer ved Austvoll vgs.

Med virkning fra 29.08.2022 trappet streiken ytterligere opp ved at Skolenes landsforbund varslet om plassfratredelse for enda 13 medlemmer. Antallet ble justert ned til 12 før streiken startet 29.08.22. Uttaket gjaldt for 12 medlemmer ved 6 virksomheter, 5 av disse hadde allerede uttak. Disse forholdt seg med ytterligere 2 av 23 medlemmer ved Os vgs., 4 av 20 ved Årstad vgs., 2 av 12 medlemmer ved Laksevåg Bergen maritim og 2 av 14 medlemmer ved Austoll vgs. I tillegg ble 1 av 5 medlemmer ved Olsvik skole og 1 av 5 medlemmer ved Garnes ungdomsskole i Bergen tatt ut.

05.09.22 sendte Skolenes landsforbund ny endret varsel om plassfratredelse for ytterligere 9 medlemmer med virkning fra 12.09.22. Disse forholdt seg til 9 av 20 medlemmer ved Karasjok skole.

I endret varsel om plassfratredden datert 08.09.22 ble det varslet 20 nye medlemmer med virkning fra 16.09.22. Disse forholdt seg med 1 av 1 medlem ved Hustad barneskole, 5 av 5 medlemmer ved Alstad ungdomsskole, 1 av 1 medlem ved Hustad ungdomsskole, 2 av 8 medlemmer ved Rønvik skole, 1 av 1 medlem ved Saltvern skole og 10 av 25 medlemmer ved Bodø vgs.

I endret varsel om plassfratredden dater 16.09.22 ble det varslet om uttak av 20 medlemmer med virkning fra 23.09.22. Disse forholdt seg med 2 av 2 medlemmer ved Markaplassen skole, 8 av 8 medlemmer ved Rosenborg skole og 10 av 21 medlemmer ved Steinkjer vgs.

Med virkning fra 26.09.22 ble det varslet om uttak av 14 medlemmer, alle ved Åkra ungdomsskole.

Også med virkning fra 26.09.22 ble det varslet om uttak av 1 medlem ved Verdal vgs.

Det samlede streikeuttaket omfattet 107 av ca. 3.800 medlemmer, dvs. under 3% av medlemmene det var gitt plassoppsigelse for, jf. nettsiden på riksmekleren.no tilknyttet riksmeklings sak 2022-030.

Samtidig streik i regi av UNIO/Utdanningsforbundet og Akademikerne/Norsk Lektorlag

Utdanningsforbundet aksepterte ikke Riksmeklerens forslag. Det ble dermed klart at det ville bli streik i grunnskolen. Norsk Lektorlag aksepterte heller ikke forslaget. Det vises til Riksmeklings sak 2022-032 og 2022-033. I den grad det er nødvendig for å opplysnings av saken å redegjøre nærmere for detaljer om oppgjørene til Unio og Akademikerne generelt og Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag spesielt, vises det i denne omgang til at alle tre sakene vil bli behandlet i felles møte for Rikslønnsnemnda.

Nærmere om grunnlaget for og beslutningen om tvungen lønnsnemnd

Skolenes landsforbund vil kortfattet redegjøre for avslutningen av arbeidskampen. Skolenes landsforbund mener avslutningen er relevant for Rikslønnsnemndas vurderinger. Mer presist gjøres det gjeldende at forholdene som angis nedenfor er direkte relevante når Rikslønnsnemndas skal vurdere de enkelte kravene og virkningstidspunktet for kjennelsen.

Statsråden kalte partene inn til møte 27.09.2022 og varslet samtidig tvungen lønnsnemnd i arbeidstvisten mellom KS på den ene siden og Skolenes landsforbund, Lektorlaget og Utdanningsforbundet på den andre siden.

I Prop. 3 L (2022-2023) redegjorde departementet nærmere for årsakene til staten grep inn og begrenset streikeretten.

Skolenes landsforbund fremmet klare innvendinger mot inngrepet i streikeretten overfor Stortinget under komitebehandlingen av lovvedtaket.

Også de andre to fagforeningene som tok del i arbeidskampen leverte skriftlige innspill til arbeids- og sosialkomiteen. Disse fremlegges som dokumentasjon også i denne saken, ettersom de dokumenterer at arbeidstakersiden stod samlet i synet om at avslutningen av streiken manglet lovlig begrunnelse.

Kjerneytelsen ved lærernes arbeid – å gi opplæring slik at læringsmål kan nås ilt. skoleåret – var ikke truet

Lærernes hovedoppgave er å gi undervisning og gi elevene undervisning slik at de utvikler seg og lærer ferdigheter slik dette er bestemt i læringsplanene. Opplæringslova § 10-1 stiller krav til at lærerne skal ha relevant faglig og pedagogisk utdanning. Departementet vektlegger læringsaspektet

som ett av tre forhold i sin begrunnelse for tvungen lønnsnemnd. Begrunnelsen i form av tapt undervisning fremstår imidlertid underordnet de øvrige begrunnelsene og Skolenes landsforbund ser nedtoningen i sammenheng med at Utdanningsdirektoratet konkluderte som følger den 27. september 2022:

«Det er fortsatt tidlig i skoleåret, og det er Utdanningsdirektoratets vurdering at det på nåværende tidspunkt vil være tid til å kunne gi elevene et godt og tilstrekkelig faglig og sosialt utbytte dette skoleåret, selv om skoleeier ikke tilbyr elevene alle timene de har tapt. Det er stor variasjon i hvordan streiken påvirker, og skoleeierne og skolene er nærmest til å vurdere hvilke tiltak som bør settes inn for å kompensere for konsekvensene av streiken.»

Streiken var på tidspunktet for varselet om tvungen lønnsnemnd **ikke** til hinder for at elevene skulle få et **godt og tilstrekkelig faglig og sosialt utbytte dette skoleåret**. Rapporten viser etter forbundets oppfatning at det først om fremst var andre forhold som eventuelt måtte begrunne bruk av tvungen lønnsnemnd.

Det er kritikkverdig at streikeretten ble begrenset på grunn av helsemessige sider når det ikke var forsøkt kompenserende helsefaglige tiltak

Som vist under punktet ovenfor, inneholder ikke lovverket krav til medisinsk eller psykologisk kompetanse for lærere. Det går ett klart skille mellom medisinsk og psykologisk behandling og opplæring i skolefagene, der det gjennom helsepersonelloven gjelder klare krav til kompetanse for helsepersonell. Denne kompetansen innehas uhyre sjeldent av undervisningspersonalet i skolen. Begrunnelsen for å avslutte streiken fremstår som en konsekvens av for svakt utbygde helsetjenester, og ikke lærernes arbeidskamp.

For det første fremholdt forbundet overfor Arbeids- og sosialkomiteen at begrunnelsen om psykiske helseplager og streiken ikke var påvist fra departementets side. Den bærende begrunnelsen som departementet viser til i Prop. 3 L, gjengir erfaringene fra pandemitiden med stengte skoler og strenge begrensninger på sosial kontakt for øvrig. Til forskjell fra de strengeste tiltakene under pandemitiden, så var alt øvrig tilbud tilgjengelig under lærerstreiken, eksempelvis fritidsklubber, sosiale og idrettslige aktiviteter, mv. De konkrete eksemplene det vises til i Prop. 3 L gjaldt ungdom som allerede var pasienter i helsevesenet.

Barn og ungdoms psykiske helse er viktig. Til forskjell fra pandemitiden, var det under lærerstreiken fullt mulig å sette inn kompenserende tiltak som ivaretok elevenes psykososiale miljø gjennom et trygt og stabilt tilbud på dagtid, se Prop. 3 L side 2, punkt 4 annen spalte jf. side 3. Det ble, så vidt Skolenes Landsforbund kjenner til, ikke iverksatt noen generelle tiltak for å kompensere de helsefaglige sidene ved streiken.

Slik forbundet ser det, er det ikke tilstrekkelig for å begrunne inngrep i streikeretten at situasjonen den 27.09.2022 var «uoversiktlig». Grunnloven § 101, jf. EMK art. 10 krever et helt annet presisjonsnivå for begrunnelsen til lovvedtak som begrenser organisasjonsfriheten.

Feilaktig sammenblanding av flere streiker

LO har selvstendig streikerett. For å avslutte streiken ved bruk av tvungen lønnsnemnd, må begrunnelsen for avslutningsvedtaket bygge på konsekvenser for liv og helse som følge av LO sin streik, i dette tilfellet Skolenes landsforbund sine streikeuttak.

Det er ikke noe faktisk eller rettslig til hinder for at Skolenes landsforbund kunne fortsette å streike selv om Utdanningsforbundet sin streik ble avsluttet. Det finnes mange eksempler på at en organisasjon kommer til enighet med arbeidsgivermotparten, mens en annen organisasjon fortsetter å streike. Dersom streiken i regi av Unio v/Utdanningsforbundet ble avsluttet, enten ved en statsråds beslutning om tvungen lønnsnemnd eller fordi partene ble enige, etablerer ikke streikens avslutning fredsplikt virkninger for andre pågående streiker i de samme virksomhetene. I denne streiken var dette særlig iøynefallende ettersom de aller fleste forbundene i de tre hovedorganisasjonene aksepterte meklerens skisse og ny Hovedtariffavtale i kommunesektoren ble inngått.

Streiken innenfor skolesektoren kan på bakgrunn av Utdanningsdirektoratets konklusjon 27.09.2022 ikke anses begrunnet i opplæringshensyn. Da gjenstår kun hensynet til sårbare elever, mv. Gjennomgangen ovenfor av Skolenes landsforbunds streikeuttak viser at forbundet tok særlig hensyn til elever med særlige behov og gjennomgående begrenset streikeuttakene der slike behov gjorde seg gjeldende.

I Prop. 3 L (2022-2023) foretok ikke departementet noen vurdering av konsekvensene ved den enkelte arbeidskampen. Dette er særlig synlig i redegjørelsen på side fem, venstre spalte andre hele avsnitt. Her fremgår det tydelig at alle de tre arbeidskampene som ble vurdert under ett. Virkningene var derimot svært forskjellig, noe som illustreres klart av gjennomgangen ovenfor der det på enkelte skoler kun var medlemmer i Skolenes landsforbund som ikke var i streik og hvor dette skyldtes at forbundet foretok individuelle vurderinger ved hver enkelt virksomhet.

En selvstendig vurdering av oppnevningssgrunnlaget styrker Rikslønnsnemndas uavhengighet, funksjon og partenes tillit. Dernest følger det av den funksjonen Rikslønnsnemnda er gitt og som Rikslønnsnemnda selv beskriver på side 31 i kjennelsen i sak 1/2019. Rikslønnsnemnda skal, etter at en arbeidskamp er avsluttet på grunn av statens inngripen, fastsette resultatet av interessedetvisten, altså tariffavtalen for kommende periode. Virkningstidspunkt for de økonomiske ytelsene vil måtte være ulikt avhengig av begrunnelsen for statens inngrep i organisasjonsfriheten, mer om dette nedenfor.

OPPGJØRET 2022 – BAKGRUNNSINFORMASJON

Bakgrunnsinformasjon

Oppgjøret i frontfaget i 2022 endte med en ramme på 3,7 %. Det var forutsatt at oppgjøret styrket kjøpekraften til arbeidstakerne. Dette var spesielt viktig for Skolenes landsforbund, ettersom arbeidstakere i undervisningssektoren over år hadde opplevd en mindrelønnsutvikling.

Riksmeklerens møtebok i sak 2022-30

I KS-området anbefalte hovedorganisasjonene Riksmeklerens skisse, fremlagt ovenfor. Som allerede nevnt, aksepterte fem av seks forbund i LO Kommune oppgjøret. Dette innebærer at det er inngått ny hovedtariffavtale med 38 av fagforeningene i kommune-Norge.

Økonomiske krav – oversikt

Skolenes landsforbund fremmet i hovedsak to økonomiske krav utover hovedtariffavtalen som ble sluttet med de forbundene som aksepterte meklerens skisse.

Hovedkrav – det skal kompenseres for reallønnsnedgangen ut fra kroneverdien og prisanslaget slik det forelå fra Teknisk beregningsutvalg.

Hovedkravet om reallønnsvekst er i tråd med forutsetningene for Frontfagsoppgjøret ved hovedoppgjøret i 2022. SL krevde med denne begrunnelsen en justering av minstelønnsatsene. Ved dette hovedoppgjøret, begrenset Skolenes landsforbund kravet til kun å omfatte 16-årstrinnet på ansiennitetsstigen. Lønnskravet som ble fremmet og som gjentas for nemnda utgjør:

Stillingsgruppe	Krav	Ny garantilønn
Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	Kr. 5 791,50	~~Kr. 537 900,00~~ Kr. 543 691,50
Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	Kr. 14 117,00	~~Kr. 565 900,00~~ Kr. 580 017,00
Adjunkt med tilleggsutdanning og Stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning	Kr. 8 313,20	~~Kr. 612 700,00~~ Kr. 621 013,20
Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	Kr. 7 458,80	~~Kr. 661 600,00~~ Kr. 669 058,80
Lektor med tilleggsutdanning	Kr. 7 310,20	~~Kr. 691 000,00~~ Kr. 698 310,20

Kravet er beregnet ved at garantilønnen i 2015 ble benyttet som nullpunkt. Deretter har man lagt til grunn Frontfagets ramme det enkelte år og sammenliknet lønnsveksten som fulgte av ramma opp mot endringene i 16-årstrinnet. Mindre utviklingen frem til 2022 ble så fremmet som krav om endring av 16-årstrinnet. Kravet fremgår av andre kolonne i tabellen ovenfor.

Hovedtariffavtalen – ett ekstra fagbrev skal gi uttelling som 60 studiepoeng

Partene forhandlet om kompetanseløft. Skolenes landsforbund krevde at fagbrev skulle gi lønsmessig uttelling. Kravet gjentas overfor Rikslønnsnemnda og kreves inntatt som ny tekst i tillegg til eksisterende tekst i Vedlegg 2 til hovedtariffavtalen. Kravet lyder:

Alle fagbrev er relevante for yrkesfaglærere. For yrkesfaglærere skal ett ekstra fagbrev vurderes lik 60 studiepoeng.

VIRKNINGSTIDSPUNKT

Rikslønnsnemnda har i tidligere saker utviklet en hovedregel om at virkningstidspunktet settes til tidspunktet for arbeidets gjenopptakelse. Regelen er ikke unntaksløs og det finnes flere eksempler på at Rikslønnsnemnda har fraveket dette utgangspunktet, se blant annet sak 1/2010 og sak 1/2019. Skolenes Landsforbund gjør gjeldende at det i denne saken foreligger grunner som tilsier at et annet og tidligere tidspunkt skal legges til grunn.

Prinsipalt – virkningstidspunktet settes til 01.05.2022

KS har i tidligere saker argumentert for at likelydende overenskomster i KS-området sikrer felles tariffavtaler og til koordinering av lønnsdannelsen. Dersom virkningstidspunktet settes til arbeidets gjenopptakelse brytes dette likhetsprinsippet. Skolenes Landsforbund mener at et felles system og felles intensjoner betinger at forbundene likebehandles også når det ikke er til KS fordel, slik som i denne saken og ved å sette virkningstidspunktet til 01.05.2022.

For det andre vises det til at KS allerede har sluttet tariffavtaler med de øvrige forbundene. Man får da en situasjon der uorganiserte, samt undervisningspersonell organisert i fagforeninger utenfor hovedorganisasjonene, eksempelvis Samfunnsviterne og NITO, og også andre forbund i LO Kommune slik som medlemmer i Fagforbundet og Creo som er ansatt i undervisningsstilling, får et tidligere virkningstidspunkt enn sine kollegaer organisert i tre forbundene som streiket.

For det tredje vises det til at medlemmer i Skolenes landsforbund som får sin lønn bestemt etter kapittel 3 og 5, så har KS bekreftet at virkningstidspunktet for disse medlemmene er satt til eller vil bli satt til 1.5.2022. Rikslønnsnemnda har i flere tidligere saker lagt vekt på virkningstidspunktet er satt tidligere for andre eller samme yrkesgrupper innenfor overenskomsten/tariffavtalen.

Skolenes landsforbund mener Rikslønnsnemnda i denne saken må legge betydelig vekt på omstendighetene rundt streikens avslutning. Nemnda utleder sin kompetanse fra lovvedtaket som grep inn i og begrenset organisasjonenes forhandlings- og streikerett. Som gjennomgangen ovenfor har vist, foretok Skolenes Landsforbund grundige overveielser i forkant av det enkelte uttaket og tok særlig hensyn til elever med særskilte behov. I proposisjonen fra departementet er dette ikke tillagt vekt, ei heller nevnt. Ved verken å vektlegge dette i forbindelse med streikens avslutning, eller i ved etterfølgende nemndsbehandling, likestilles streikeuttak som det legges mye arbeid bak med uttak der overveielserne ikke er like grundige eller fraværende. En slik utvikling er etter Skolenes landsforbund sitt syn uheldig.

Skolenes landsforbund gjør videre gjeldende at den ulovfestede læren om vederlagskrav tilsier at virkningstidspunktet skal settes til 01.05.2022. Som redegjort for ovenfor, er det utvilsomt at virkningen av streiken i regi av Skolenes Landsforbund ikke ble vurdert særskilt. Like utvilsomt er det at varselet om og det etterfølgende vedtaket om avslutning av arbeidskampen førte til en besparelse på KS sin side. Lovvedtaket forrykker slik sett ytelsene i forholdet KS – Skolenes landsforbund. I kontraktsretten er det utviklet en ulovfestet lære om vederlagskrav. Læren får blant annet anvendelse der ny lovgivning trer og kraft og endrer ytelsesforholdet mellom partene. Tariffretten er en spesiell form for avtalerett og slike kontraktsrettslige prinsipper inngår som del av bakgrunnsretten. Læren om vederlagskrav gir ikke bare rett til den skadelidende avtalepart å få overført til seg berikelse som følge av kontraktsmotpartens klanderverdige opptreden, men også der ny lovgivning trer i kraft og fører til en berikelse på den ene partens hånd på bekostning av den annen part. I vurderingen av hvorvidt denne besparelsen kan kreves dekket gjennom den ulovfestede læren om vederlagskrav eller på annet grunnlag, er det tilstrekkelig å konstatere at virkningen av den lovlige arbeidskampen ikke ble vurdert særskilt. Dersom Rikslønnsnemnda treffer kjennelse om at virkningstidspunktet settes senere enn 01.05.2022, oppnår KS en i denne sammenheng tilfeldig fordel ved at streiken ble avsluttet uten at konsekvensene ble vurdert særskilt. Den ulovfestede læren tilsier derfor at virkningstidspunktet settes til 01.05.2022 i denne saken.

Subsidiært – virkningstidspunktet settes til 01.06.2022

Lærerstreiken 2022 var preget av usedvanlig harde fronter og hittil ukjent opptreden med offentliggjøring av forhandlingsutspill. Arbeidstvistloven § 23 annet ledd ble i 2020 endret og strammet opp. Lovgiver ønsket å tydeliggjøre partenes forpliktelser til å bevare taushet om det som ble fremsatt av krav og tilbud under meklingen og at denne plikten også gjelder etter avsluttet mekling.

Prinsippene som ligger til grunn for lovreguleringen av partenes taushetsplikt er utslag av alminnelige prinsipper som skal verne om og effektivisere forhandlingsmodellen og meklingsinstituttet, jf. kommentarene til arbtvl. § 23 i Prop. 134 L (2010-2011) jf. Prop. 87. (2019-2020) punkt 3.2.

Også i etterkant av meklingsrunden forut for eventuell arbeidskamp, se arbtvl. §§ 11-29, har meklingsinstituttet en rolle. Den klare hovedregel er at mekleren har god kontakt med partene

underveis i tvisten og at meklerin innkaller partene dersom meklerin oppfatter at det kan være noen bevegelse, eksempelvis i form av justerte tilbud eller krav.

I begynnelsen av september var det møte i Riksmeklerens lokaler vedr. lærerstreiken. I etterkant av møtet valgte både Utdanningsforbundet og KS og offentlige gjøre tilbud og krav. I Utdanningsnytt kunne Skolenes Landsforbund og forbundets medlemmer lese at KS selv refererte til et tilbud om økt lønn til de stillingsgruppene med lengst utdanning og ansiennitet at virkningstidspunktet ble satt til 01.06.2022.

Skolenes landsforbund gjør gjeldende at KS' publisering av siste tilbud er en særlig grunn som tilsier at virkningstidspunktet skal settes forut for arbeidets gjenopptakelse.

For det første vises det til at Rikslønnsnemnda i flertallet av tidligere saker har avsagt kjennelse i tråd med arbeidsgivers siste tilbud. Det vanlige er at det forelå et forslag fra Riksmekleren. I andre saker der arbeidsgiver har fremmet særskilte tilbud, eksempelvis sak 1/2005 og 3/2006, har arbeidsgivers siste tilbud blitt lagt til grunn.

For det andre vises det til at KS i massemedia ved gjentatte anledninger refererte til et tilbud som Skolenes landsforbund ble orientert om muntlig 7. september 2022. Dette er en svært atypisk situasjon og svært «uvanlig» for å bruke KS' egne ord, se ovenfor fremlagte artikkel fra Utdanningsnytt. Dersom en tariffpart har opptrådt uvanlig, klanderverdig eller lite smidig, er dette blitt tillagt vekt av Rikslønnsnemnda, se eksempelvis sak 3/1992.

For det tredje vises det til hensynene bak arbtvl. § 23 som må gis tilsvarende anvendelse her. Når KS velger å kommunisere tilbudet i første omgang til kun en av tre organisasjoner og deretter referer tilbudet i media, skaper dette en situasjon som er uholdbar for Skolenes landsforbund. De settes sjakk matt overfor egne medlemmer. KS sin opptreden må sies å være svært lite smidig og klart uheldig, sml. Rikslønnsnemndas kjennelse i sak 3/1992.

For det fjerde er det Skolenes landsforbund sin klare oppfatning at et virkningstidspunkt fra 01.05., alternativt 01.06.2022, vil være et viktig bidrag inn i tillitsforholdet mellom partene. Skadevirkningen som fulgte av publiseringen av KS sitt tilbud, vil langt på vei bli gjenopprettet. Videre vil virkningstidspunktet bidra til igjen å skape et godt forhandlingsklima partene imellom.

KS skriver i innlegg av 24. januar 2023:

INNLEDNING

Kort presentasjon av interessetvisten

Twisten gjelder tariffrevisjonen 2022 om inngåelse av ny hovedtariffavtale (HTA) mellom KS og henholdsvis Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund.

Stortinget vedtok den 6.12.2022 lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom KS og henholdsvis Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022. Den 16.12.2022 ble loven sanksjonert i statsråd og trådte i kraft.

Rikslønnsnemnda har besluttet felles behandling av sakene.

Interesstevisten er i hovedsak knyttet til lønnsreguleringer for ansatte som får sine lønnsvilkår regulert gjennom hovedtariffavtalen kapittel 4 Sentrale lønns- og stillingsbestemmelser.

Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund fremmer ovenfor Rikslønnsnemnda ikke likelydende krav. De fremsatte kravene står til dels i motstrid til hverandre, og utgjør samlet en betydelig økonomisk og materiell inngripen i hovedtariffavtalen som er inngått med de 39 øvrige partene i tariffavtalen.

KS og alle forhandlings sammenslutningene, henholdsvis LO Kommune, Unio, YS Kommune og Akademikerne kommune anbefalte den 24. mai 2022 Riksmeklerens forslag til løsning for kommune-oppjøret 2022. Hovedtariffavtalen ble deretter vedtatt gjennom uravstemning av kommunene og fylkeskommunene i KS-tariffområde. Med unntak av Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag har alle øvrige arbeidstakerorganisasjonene med partsforhold også vedtatt hovedtariffavtalen for perioden 1. mai 2022 -30. april 2024.

Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag avslo meklingsforslaget, begrunnet med ikke innfridde økonomiske krav blant annet for lærergruppene med lengst ansiennitet og med lengst utdanning.

KS vil overfor Rikslønnsnemnda legge ned påstand om at Meklerens forslag i sak 2022-030 mellom KS og LO kommune, sak 2022-032 mellom KS og Unio, og sak 2022-033 mellom KS og Akademikerne kommune gjøres gjeldende som ny hovedtariffavtale mellom henholdsvis KS og Skolenes landsforbund, KS og Utdanningsforbundet og KS og Norsk Lektorlag.

Det anføres imidlertid at virkningsdato for hovedtariffavtalen og sentrale lønnsendringer settes til arbeidets gjenopptakelse. Dette i tråd med fast og langvarig praksis fra Rikslønnsnemnda.

Reforhandlingsklausulen

Rikslønnsnemnda bes allerede innledningsvis å merke seg at det i meklingsresultatet mellom KS og hhv LO Kommune, YS Kommune og Akademikerne kommune er inntatt en reforhandlingsklausul avtalt slik:

«Dersom andre organisasjoner i forhandlinger, mekling eller nemndsbehandling oppnår bedre resultater enn det som følger av denne protokoll, forbeholdes retten til å kreve opptatt nye forhandlinger.»

Ethvert tekstlig eller økonomiske avvik Rikslønnsnemnda fastsetter fra meklingsresultatet, vil sannsynligvis innebære krav om reforhandling med konfliktadgang fra disse organisasjonene.

AVTALEVERKET I KOMMUNAL SEKTOR

Kort om KS, partene og hovedavtalens forhandlingsordning og avtalestruktur

KS har forhandlet overenskomster i kommunesektoren siden 1946, og har fra 1988 hatt status som arbeidsgiverorganisasjon med fullmakt fra alle kommunene og fylkeskommunene (Oslo kommune

unntatt) til å inngå sentrale og landsdekkende tariffavtaler. Tariffavtalene er bindende for alle medlemmer som har sluttet seg til arbeidsgivervirksomheten.

Den enkelte arbeidstakerorganisasjon er part i hovedtariffavtalen. Men gjennom forhandlingsordningen som er fastsatt i hovedavtalen, er forhandlingsretten lagt til de fire forhandlingssammenslutningene, LO Kommune, Unio, YS Kommune og Akademikerne kommune.

I sentrale forhandlinger om hovedtariffavtalen, hovedavtalen og sentrale generelle særavtaler forhandler med andre ord ikke KS med de enkelte arbeidstakerorganisasjonene, men med forhandlingssammenslutningene. Disse representerer 40 av de 42 arbeidstakerorganisasjonene som har partsforhold til HTA. Lederne og Folkehøgskoleforbundet er frittstående parter. KS inngår derfor 42 likelydende hovedtariffavtaler. Den avtalte forhandlingsordningen og avtalestrukturen (hovedavtalen del A) med felles tariffavtale for *alle* arbeidstakerne i KS-området, gir like lønns- og arbeidsvilkår i kommunesektoren. Denne vertikale avtalestrukturen bidrar til en koordinering av lønnsdannelsen, både mellom forhandlingssammenslutningene og innad i den enkelte sammenslutning.

I henhold til hovedavtalen del A § 4-4 representeres den enkelte arbeidstakerorganisasjon av sin forhandlingssammenslutning ved sentrale forhandlinger og mekling slik:

- Ved avslutning av forhandlinger eller mekling, skal forhandlingssammenslutningens delegasjon enten anbefale eller forkaste et forhandlings- eller meklingsforslag.
- Ved forhandlingssammenslutnings forkastelse av forhandlingsforslag, skal sammenslutningen varsle kollektiv plassoppsigelse og ta ansvar for mekling.
- Dersom en forhandlingssammenslutning anbefaler et meklingsforslag, kan ikke den enkelte arbeidsgiverorganisasjon iverksette arbeidskamp før etter svarfristens utløp, men ikke utover 14 dager.

Lønns- og stillingsbestemmelsene i hovedtariffavtalen (HTA)

Innledning

Tre kapitler i hovedtariffavtalen regulerer lønns- og stillingsbestemmelsene for alle ansatte i kommunene og fylkeskommunene (unntatt Oslo kommune).

Lønnsfastsettelsen for stillinger i hovedtariffavtalens kapittel 3.4 og kapittel 5 foregår i sin helhet lokalt i den enkelte kommune eller fylkeskommune. I kapittel 3.4 er de fleste ledere plassert, mens i kap. 5 er det akademikergrupper som leger, tannleger, psykologer, jurister osv. Til sammen utgjør kap. 3.4 og kap. 5 ca. 14 % av årsverkene i kommunal sektor.

Sentrale lønns- og stillingsbestemmelser følger av hovedtariffavtalen kapittel 4. Om lag 86 prosent av årsverkene i KS-området er omfattet av disse bestemmelsene, herunder et stort flertall av de ansatte som er medlem i Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag.

Hovedtariffavtalen kapittel 4 er delt inn i ulike stillingsgrupper med tilhørende minimumsavlønningnivåer (garantilønn). Stillingsgruppene er igjen sortert i gruppe 1 (stillinger uten krav til utdanning og fagarbeiderstillinger) og gruppe 2 (stillingsgrupper med krav om universitets-/høgskoleutdanning).

Stillingsgruppene avspeiler utdanningsnivå. Det er lik garantilønn for alle stillinger med lik utdanningslengde. Dette er et system med et likelønnsprinsipp KS og forhandlingssammenslutningene er omforente om og har heget om. Det vil eksempelvis si at det er samme garantilønn for en lærer med 3-årig faglærerutdanning som for en sykepleier, samme garantilønn for en adjunkt med 4-årig grunnskolelærerutdanning som for en spesialfysioterapeut, og det er samme garantilønn for en lektor med 5-årig lærerutdanning på mastergradsnivå som det er for en logoped med 5-årig mastergrad.

Det fastsettes ikke sentral lønsmessig differensiering innad i disse stillingsgruppene. Dersom de sentrale parter eksempelvis blir enige om å heve garantilønna for «Stillinger med 3-årig U/H-utdanning», vil det gi lønnsøkning til alle arbeidstakere i denne stillingsgruppen. Dette vil da være blant annet sykepleiere, vernepleiere, barnehagelærere, fysioterapeuter, lærere med 3-årig faglærerutdanning, ergoterapeuter og bibliotekarere.

Det avtales med andre ord ikke egne sentrale lønnstillegg, verken til undervisningspersonalet eller til andre yrkesgrupper. Men andelen undervisningspersonale i de ulike stillingsgruppene varierer fra null prosent til hundre prosent. Derfor vil fordeling av lønnstillegg mellom stillingsgruppene gi et ulikt bidrag til lønnsveksten for henholdsvis undervisningspersonalet samlet og øvrige ansatte.

Tabell 1 viser antall årsverk per stillingsgruppe i kapittel 4, og andelen undervisningspersonalet per stillingsgruppe.

Tabell 1. Antall årsverk per stillingsgruppe i HTA kapittel 4, og andel undervisningspersonalet per stillingsgruppe. Per 1. desember 2021

	Stillingsgruppe	Antall årsverk samlet	Andel undervisningspersonale
Gruppe 1	Stillinger uten krav til utdanning	51 095	0,0 %
	Fagarbeiderstillinger/tilsvarende fagarbeiderstillinger	92 665	4,7% (*)
	Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	4 745	0,0 %
Gruppe 2	Lærer og stillinger med krav om 3 år U/H-utdanning	70 243	3,7 %
	Adjunkt og stillinger med krav om 4 år U/H-utdanning	34 422	59,7 %
	Adjunkt m/tillegg og 5 år U/H-utdanning	32 566	99,7 %
	Lektor og stillinger med mastergrad	4 539	71,0 %
	Lektor med tilleggsutdanning	12 914	100,0 %
	Ledere i kapittel 4	10 292	14,8 %

Kilde: KS' PAI-register

(*) Undervisningspersonale i denne stillingsgruppen er arbeidstakere i stillingskode "7960 – Undervisningsstilling uten godkjent utdanning". Denne stillingskoden inngår ikke i lærerkodene/U5, se pkt. nedfor.

Hva menes med undervisningspersonale, undervisningsstilling og andre betegnelser på lærergrupper?

I de skriftlige innleggene bruker partene ulike samlebegrep i omtalen av lærere. Forskjellen mellom disse forklares her.

HTA omfatter seks ulike stillingskoder for undervisningsstillinger, der innplassering i stillingskode er avhengig av lærernes utdanningslengde og -nivå:

- Stillingskode 7960 Undervisningsstilling uten godkjent utdanning
- Stillingskode 7961 Lærer
- Stillingskode 7962 Adjunkt
- Stillingskode 7963 Adjunkt med tilleggsutdanning
- Stillingskode 7965 Lektor
- Stillingskode 7966 Lektor med tilleggsutdanning

Undervisningspersonalet er et videre begrep og omfatter alle undervisningsstillinger og lederstillinger. Definisjonen følger av merknad til HTA kap. 1, § 1 Innledende bestemmelser.

U5

I et partssammensatt utvalg (2019-2020) om lønnsutvikling for undervisningspersonalet sammenlignet med øvrige ansatte i KS-området, ble definisjonen av undervisningspersonalet i HTA § 1 fraveket og avgrenset til kun å gjelde undervisningsstillinger der de ansatte hadde godkjent utdanning. Årsaken var at Unio og Akademikerne kommune ønsket at det var lønnsutviklingen for denne gruppen som skulle sammenlignes med øvrige ansatte. Disse stillingskodene er i rapporten omtalt som «U5». I vårt skriftlige innlegg forsøker vi å forlate «stammespråket» og omtaler «U5-gruppen» for «lærerkodene» eller lærerstillinger».

Syssetting i kommunesektoren i tariffsammenheng

Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag har begge vist til tabell 1.1 i rapporten fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU). I TBU-rapportens tabell 1.1 framkommer årslønnsvekst og antall årsverk for de største forhandlingsområdene i Norge. Kommunesektoren er vist som et eget forhandlingsområde i en egen kolonne. Kommunesektoren sysselsetter i overkant av 500.000 ansatte som utfører ca. 414.000 årsverk. Kommunesektoren som helhet er ikke ett forhandlingsområde, men består av tariffområdene KS-området, Oslo kommune og Samfunnsbedriftene. Under tariffområdet Samfunnsbedriftene er det tre ulike tariffavtaler.

Tabell 2 (nedenfor) viser antall ansatte og årsverk i kommunesektoren inndelt etter de fem tariffavtalene, som til sammen utgjør kommunesektoren. Tall for KS-området er også inndelt i de ulike lønnskapitlene tariffavtalen for KS-området består av.

Tabellen viser også andelen undervisningspersonale innenfor hver avtale, og innenfor lønnskapitlene i hovedtariffavtalen i KS-området. Vi har tatt med kolonner der begge definisjonene av undervisningspersonale er med. Kolonnen «andel årsverk undervisning» inkluderer samtlige stillingskoder for lærere og skoleledere. Stillingskode «7960 – Undervisningsstilling uten godkjent utdanning» og skoleledere er også inkludert i denne definisjonen. Den andre definisjonen inkluderer kun lærere med godkjent utdanning. Det vil si arbeidstakere i følgende fem stillingskoder: «7961 – Lærer», «7962 – Adjunkt», «7963 – Adjunkt med tilleggsutdanning», «7965 – Lektor» og «7966 – Lektor med tilleggsutdanning» også omtalt som «Lærerkodene» eller «U5».

Tabell 2. Antall ansatte og årsverk i kommunesektoren etter tariffavtale og lønnskapittel, samt andel undervisning innenfor hver gruppe. Per 1.12.2021

	Ansatte	Årsverk	Andel årsverk av samlet sysselsetting	Andel årsverk undervisning (*)	Andel årsverk lærerkoder/U5 (**)
Kommunesektoren samlet	501 558	413 832	100 %	22 %	19 %
KS-området	450 244	367 536	89 %	23 %	20 %
- HTA kapittel 3.4	24 566	24 183	6 %	25 %	0 %
- HTA kapittel 4	393 992	313 701	76 %	25 %	23 %
- HTA kapittel 5	32 643	29 653	7 %	0 %	0 %
Oslo kommune	45 373	39 936	10 %	23 %	19 %
Bedriftsavtalen	5 022	4 751	1,1 %	0 %	0 %
Energiavtale I	1 291	1 250	0,3 %	0 %	0 %
Energiavtale II	369	360	0,1 %	0 %	0 %

Kilde: KS' PAI-register

(*) Undervisning inkluderer her alle stillingskoder for lærere, inkludert stillingskode 7960 - Undervisningsstilling uten godkjent utdanning, samt stillingskoder for skoleledere.

(**) U5 er definert som stillingskodene for lærere med lærerutdanning (stillingskode 7961 til 7966).

KS er overordnet tariffpart på arbeidsgiversiden i KS-området. Oslo kommune forhandler egen overenskomst. For Bedriftsavtalen, Energiavtale I og Energiavtale II er Samfunnsbedriftene part på arbeidsgiversiden.

KS-området er det største tariffområdet i kommunesektoren, og utgjør i underkant av 90 prosent av årsverkene i kommunesektoren samlet.

HOVEDTARIFFOPPGJØRET PR. 1.5.2022

Forhandlings-, meklingsforløp og arbeidskamp

KS forhandlet ved hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2022 etter følgende mandat gitt av KS' hovedstyre:

1. *Forhandlingene gjennomføres innenfor en økonomisk ramme som tar hensyn til kommuneøkonomien, situasjonen i konkurranseutsatt næringsliv og med et resultat som ivaretar kommunesektorens behov.*
2. *Hovedtariffavtalen må dekke behovene i dagens og framtidens arbeidsliv. Det forutsetter en stadig utvikling, modernisering og tilpasning av lønns- og tariffbestemmelser. Det skal prioriteres endringer i hovedtariffavtalen som støtter opp under kommunesektorens konkurransekraft i arbeidsmarkedet. Det er viktig at det positive arbeidet med heltidskultur fortsetter og forsterkes.*

Forhandlingene ble åpnet 6. april med utveksling av overordnede krav og tilbud. I perioden fram til bruddet 29. april ble det gjennomført flere forhandlingsmøter med fulle delegasjoner, forhandlingsledermøter og prosesser i arbeidsgrupper. Forhandlingene var preget av mange ulike temaer og utfordringer. Partene hadde motstridende interesser, delvis også innad innen samme forhandlings-sammenslutning med ulike og sprikende krav både til profil, innretning og til økonomisk ramme. I tillegg var frontene uvanlig steile, både mellom sammenslutningene på arbeidstakersiden og overfor KS som arbeidsgiverorganisasjon. KS var opptatt av å finne en samlet felles løsning – en balanse

mellom generelle tillegg til alle versus fordeling av disponible midler til ulike prioriterte grupper. Men det var utfordrende å danne en bro over de ulike kravene og interessene.

Meklingen ble åpnet den 2. mai, og hovedmeklingen ble gjennomført den 22. og 23. mai, med frist ved midnatt 23. mai. Etter 13 timers mekling på overtid ble resultatet at KS og de fire forhandlings-sammenslutningene anbefalte forslaget fra Riksmekleren. Innad i sammenslutningenes forhandlings-utvalg, stemte Utdanningsforbundet blankt, mens Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag stemte imot forslaget.

Med et anbefalt meklingsforslag fra forhandlingssammenslutningene, måtte arbeidstakerorganisasjonene som avslo resultatet, vente i 14 dager (eller innenfor svarfristens utløp) for å iverksette lovlig arbeidskamp. Svarfrist for aksept av meklingsforslaget for kommuneoppgjøret i 2022 var 22. juni kl. 12.00.

Skolenes landsforbund var første organisasjon ut i streik, og tok ut 3 medlemmene 8. juni, fulgt av 45 medlemmer i Utdanningsforbundet 20. juni. Norsk Lektorlag ventet til over sommerferien, og tok ut 30 medlemmer i streik 15. august. Alle tre organisasjoner hadde flere opptrappinger i august og september.

Tirsdag 27. september ble streiken avsluttet etter at regjeringen grep inn ved bruk av tvungen lønnsnemnd. Da hadde Utdanningsforbundet nesten 8.300 medlemmer i streik mens Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag hadde begge i underkant av 90 medlemmer i streik pr. 27. september.

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Unio og KS i forbindelse med Hovedtariff-oppjøret 2022 ble vedtatt av Stortinget den 6. desember 2022 og trådte i kraft umiddelbart.

Dialog mellom partene under streiken og omtale av prosessen i offentligheten

Helt fra den 31. august og videre gjennom resten av streikeperioden, hadde KS en rekke bilaterale møter, først med Utdanningsforbundet, deretter også med de to øvrige organisasjonene, og senere felles med alle tre partene.

På Utdanningsforbundets digitale streikemøte 3. september sa Handal, ifølge forbundets nettsider: «Det er KS som kan avslutte denne streiken. De kan ta kontakt og sette seg ved forhandlingsbordet, sa Handal.»

Faktum er at KS og Utdanningsforbundet hadde flere møter i KS' lokaler i denne fasen av konflikten, og KS foreslo en løsning overfor Utdanningsforbundet den 7. september. Møtet fant sted i KS' lokaler, ikke hos Riksmekler. Samtidig som KS og Utdanningsforbundet hadde møte, ble også Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlaget telefonisk orientert om møtet og forslag til løsning, herunder at KS ville gå ut med generell informasjon om at vi hadde kommet med et forslag, uten å gjengi noen detaljer. Arbeidslivsdirektør Tor Arne Gangsø understreket i artikkelen på ks.no, som også ble gjengitt av Utdanningsnytt, at det var et forslag som imøtekom Utdanningsforbundets prioriteringer, men innenfor de rammene KS vurderte at vi hadde til rådighet.

KS hadde behov for å rette opp et feilaktig inntrykk av at KS ikke viste vilje til å finne en løsning, og at det var KS' ansvar alene å finne en løsning på streiken.

Da Utdanningsforbundet offentliggjorde hele sitt forslag til løsning 17. september, var ikke det begrunnet med KS' forslag til løsning 7. september, men med at Utdanningsforbundet ønsket å vise hvor lett de mente streiken kunne løses.

Utdanningsforbundet gikk ut med hele sitt forslag til løsning, som tidligere var presentert for og avvist av KS, og la også ut dokumentet på egne nettsider og til NRK. Dette la et press på KS for å offentliggjøre innholdet i vårt forslag fra møtet den 7. september. Hvis ikke ville offentlighetens bilde av situasjonen blitt ubalansert. KS skisserte hovedelementene i forslaget på ks.no og i intervju med NRK, men har i motsetning til Utdanningsforbundet ikke offentliggjort dokumenter fra prosessene mellom partene under arbeidskonflikten.

Prosessene mellom partene i september ble fasilitert av Riksmekler. Det er på det rene at det fra KS' side ble gjort flere forsøk på å finne løsninger som kunne avslutte konflikten. Med en ny HTA inngått med et stort flertall av partene som også representerer et flertall av de ansatte i KS-området, samt hensynet til disse partenes reforhandlingsklausul, den økonomiske rammen for oppgjøret og frontfagnormen og det omforente likelønnsprinsipp innad i stillingsgruppene, var handlingsrommet svært begrenset. Våre ulike utspill og forslag ble presentert for Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag innenfor de nødvendige rammer av tillit og fortrolighet som må være til stede i slike prosesser. KS vil dessuten presisere at alle utspill og forslag ble formidlet sammen med en klart uttrykt betingelse og forutsetning om at det skulle føre frem til en løsning som avsluttet arbeidskampen. Det ble flere ganger tydelig uttrykt fra KS' side at grunnlaget for disse forhandlingsutspillene/avtaletilbudene ikke lenger ville være til stede dersom dette ikke resulterte i at streiken ble avsluttet.

KS anfører at offentlig formidling om vår konkrete vilje til å foreslå ulike løsninger som ble avvist av Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag, må være uten betydning for denne nemndsbehandlingen. Det vil være direkte ødeleggende for fremtidige konstruktive prosesser mellom tariffpartene, for å få avsluttet pågående streiker, at partene i en etterfølgende Rikslønnsnemnd kan bli møtt med sine ulike forhandlingsutspill. Dette tilsier at Rikslønnsnemnda ikke kan forholde seg til denne type utspill under en konflikt, men må forholde seg til partenes posisjoner under tariffavtaleforhandlinger forut for mekling, samt eventuelle meklingsforslag.

Nærmere om meklingsresultatet i kommuneoppgjøret 2022

Innledning

KS har i tariffoppgjøret konsekvent lagt opp til at det er gjennom brede og samlende lønnsmessige tiltak at partene ivaretar *alle* ansattes betydning for å levere gode tjenester til innbyggerne. De avtalte lønnstilleggene har en profil som gjør at Unios grupper, sammen med sektorens øvrige utdanningsgrupper, kommer best ut kronemessig.

Samlet bidrar lønnstilleggene og øvrige endringer i HTA til å gjøre det lettere for kommuner og fylkeskommuner å bruke lønn for å rekruttere ettertraktet kompetanse, herunder undervisnings-

personale. Alle forhandlings sammenslutningene fremmet økonomiske krav med svært ulik profil og innretning. Meklingsløsningen ivaretar hovedlinjer i prioriteringene fra *alle* forhandlings sammenslutningene, selv om ingen, heller ikke KS, fikk innfridd alle sine krav.

Økonomi – beregnet årslønnsvekst

Beregnet økonomisk årslønnsvekstramme fra kommuneoppgjøret 2022, se tabell 3, er i tråd med frontfagmodellen som norm for lønnsdannelsen over tid. De siste 5 årene har lønnsveksten i kommunesektoren vært 0,3 prosentpoeng lavere enn både i industrien og staten. Det var bakgrunnen for at KS i år strakk seg så langt som mulig for å få til en samlet løsning med en økonomisk ramme noe høyere enn anslaget i frontfaget. Under meklingen ble den økonomiske årslønnsvekstrammen beregnet til 3,84 prosent.

Tabell 3. Årslønnsvekstramme 2021-2022

	HTA kapittel 4
Overheng til 2022	1,70 %
Anslag glidning i 2022	0,20 %
Sentrale lønnstillegg per 1.5.2022	1,94 %
Anslag årslønnsvekst 2021 - 2022	3,84 %
Anslag overheng til 2023	1,0 %

Økonomi – tariff tillegg

Tariff tillegg er avtalt som sentrale lønnstillegg med tilsvarende endring i garantilønn, i tråd med krav fra LO Kommune og Unio.

Det er avtalt sentrale lønnstillegg til alle ansatte mellom kr. 12.000 og 16.800, avhengig av utdanningslengde og ansiennitet. Ansatte med under 4 års ansiennitet fikk ytterligere lønnstillegg mellom kr. 3.500 og 21.200.

Fra 1. januar 2023 øker godgjøringen for turnusarbeid natt og helg. Samtidig gis et ekstra kronetillegg på mellom 4.500 og 7.000 kroner til utvalgte stillingsgrupper med lang ansiennitet. I all hovedsak gjelder dette undervisningsstillinger. For KS var dette et svar på Unios krav om særskilte tiltak for undervisningsstillinger, også omtalt som «skoletillegg». Tillegget ble gitt innenfor rammene av gjeldende lønnssystem i HTA kapittel 4 gjennom en økning av garantilønn på det høyeste ansiennitetstrinn.

Andre endringer i hovedtariffavtalen

Andre materielle endringer i HTA er blant annet at all arbeidserfaring vil inngå i lønnsansienniteten. Tidligere ble all offentlig og kun relevant privat tjeneste godskrevet. Lærerne er blant gruppene som vil tilgodeses av den endrede ansiennitetsbestemmelsen som gir økt lønnsansiennitet og dermed økt startlønn. Helsepersonell har stort sett offentlig tjeneste bak seg som de allerede får godskrevet i ansienniteten, i motsetning til de fleste lærerne.

Det er avtalt en midlertidig ordning med å kunne bruke tilleggsansiennitet ved særskilte rekrutteringsutfordringer. Det gjør det mulig å tilby høyere lønn uten å skape utilsiktede

lønnsrelasjoner på sikt. Utdanningsforbundet og Skolenes landsforbund er blant de av partene som har vært skeptisk til lokal lønn, blant annet av hensyn til eventuell relasjons-/skjevhetsproblematikk.

Stillingskoden 7960 Lærer uten godkjent utdanning fikk endret hovedbenevnelse til Undervisningsstilling uten godkjent utdanning. Dette er en delvis innfrielse av krav fra Unio.

HTA er også endret slik at ansatte vil få bedre lønnsrettigheter ved relevant videreutdanning. Denne endringen er for øvrige ansatte i en viss grad harmonisering med særbestemmelser som gjelder for undervisningspersonale.

Arbeidstakere som har vært i foreldrepermisjon skal ivaretas lønsmessig, og det er gjort endringer i bestemmelsen om lønnsutviklingssamtale for å tydeliggjøre det.

Kort om krav til endringer i hovedtariffavtalens som ikke ble tatt til følge under forhandlingene/meklingen

Ved hovedoppgjøret i 2022 var det totale omfanget av krav fra alle forhandlings sammenslutningene mange og sprikende, og flere hadde økonomiske- og/eller andre konsekvenser som gjorde at KS ikke kunne imøtekomme dem. Et fellestrekk for krav som ble innfridd, var at de hadde interesse hos «alle» partene.

Av krav til endringer i hovedtariffavtalen som ikke ble tatt til følge var:

- Krav fra LO Kommune og YS Kommune om lederlønnsikringer (leder og/eller fagleder).
- Krav fra LO Kommune om godtgjøring for veilederansvar.
- Krav fra LO Kommune, Unio og Akademikerne kommune om lokal nemnd som tvisteløsning ved kompetanseforhandlinger.
- Krav fra YS-K og Akademikerne kommune om vaktplaner.
- Krav fra LO Kommune, Unio, YS Kommune og Akademikerne kommune om nye stillingskoder. og/eller endret stillingsgruppeplassering. (Unntatt endring av to hovedbenevnelser: helsefagarbeider og undervisningsstilling uten godkjent utdanning)
- Krav fra Unio om å tariffeste et særskilt lønnstillegg – “skoletillegg” for lærerkodene.
- Krav fra Unio om utdanningspermisjon.

NÆRMERE OM INTERESSETVISTEN

Innledning

Det vises til innlegg fra henholdsvis Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund av 17. januar 2023. Omtale av årets forhandlinger, mekling og informasjon om forhandlingsordning og partsforhold i innleggene er parallelt behandlet i innlegget fra KS.

Partenes krav/påstander og begrunnelser for disse gjør det nødvendig å komme med supplerende informasjon, presiseringer og kommentarer fra KS sin side.

Relevante tall/lønnsdata for sammenligning av stillingsgrupper, øvrige ansatte og undervisningspersonale – KS’ kommentarer

Innledning

Både Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag begrunner sine krav med lavere lønnsutvikling enn andre over tid. KS vil tilbakevise dette. Det er behov for å nyansere bildet ved å vise hva og hvordan lønnstillegg er gitt og slår ut når vi sammenligner tariffavtalens stillingsgrupper, og samtidig deler disse opp i kategoriene undervisningskoder (U5) og øvrige ansatte i gruppe 1 og gruppe 2.

Gjennomgangen nedenfor viser at lærergruppene i noen år ligger over øvrige ansatte, og i andre år under.

Lønnsvekst i hovedtariffavtalen kapittel 4 de siste årene

Lønnsveksten i HTA kapittel 4 bestemmes av størrelsen på de sentrale tilleggene, samt lønnsglidning som følge av lokale tillegg, ansiennitetstillegg og sammensetningseffekter. Verken TBU (teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene) eller TBSK (partssammensatt beregnings- og statistikkutvalg for kommunesektoren) lager tall for årslønnsvekst for yrkesgrupper. Derfor presenteres tall for lønnsvekst som datolønnsvekst, det vil si vekst i gjennomsnittlig lønnsnivå fra desember ett år til desember påfølgende år. I HTA kapittel 4 får alle arbeidstakere sentrale lønnstillegg fra samme tidspunkt. Derfor er datolønnsvekst et like egnet lønnsbegrep som årslønnsvekst. Det som ikke kommer fram av datolønnsveksten, er effekten av Unio/Norsk Lektorlagstreiken i 2021. Mens arbeidstakere som ikke var i streik fikk lønnstillegg per 1. mai 2021, fikk Unio sine medlemmer lønnstillegg med virkning fra 4. juni, og medlemmer av Norsk Lektorlag fra 11. juni 2021.

Tabell 4. Vekst i gjennomsnittlig månedsførtjeneste fra 1. desember til 1. desember året etter.

	Lærerkodene (U5)	Kapittel 4, øvrige, ekskl. ledere	Gruppe 1	Gruppe 2, øvrige	Kapittel 4, samlet
2015-2016	2,5 %	2,8 %	2,2 %	2,5 %	2,6 %
2016-2017	2,7 %	3,1 %	2,9 %	3,1 %	2,7 %
2017-2018	1,9 %	1,9 %	1,7 %	1,8 %	1,7 %
2018-2019	3,5 %	4,5 %	3,8 %	5,4 %	4,1 %
2019-2020	0,4 %	0,6 %	0,4 %	0,8 %	0,4 %
2020-2021	4,2 %	3,9 %	3,5 %	4,2 %	3,9 %
Akkumulert:					
2015-2021	16,2 %	17,9 %	15,4 %	19,1 %	16,5 %

Kilde: KS

Begrepet «øvrige» betyr gjenværende årsverk når vi skiller ut lærerkodene fra gruppen som de er tilknyttet tariffmessig.

Samlet lønnsvekst fra 2015 til 2021 er lavere for lærergruppen (U5) enn for «gruppe 2, øvrige», men den er høyere enn for «gruppe 1». Gruppe 1 utgjør 148.500 årsverk, det vil si om lag dobbelt så mange årsverk som lærerkodene (U5). Det er med andre ord en betydelig gruppe i KS-området som

har hatt lavere lønnsvekst enn lærergruppen. Det er dermed ikke grunnlag for at lærerne fremstiller seg selv som "lønnstapere".

Gruppen som heter «kapittel 4, øvrige ekskl. ledere» består av «gruppe 1» og «gruppe 2, øvrige». Lønnsveksten i denne gruppen er høyere enn for lærergruppen U5 i 2016, 2017, 2019 og 2020, mens den er lik i 2018 og lavere i 2021.

Høy lønnsvekst i «gruppe 2, øvrige» skyldes til dels et godt oppgjør i 2019, og til dels høyere glidning enn for lærerkodene (U5). Helsepersonell, som for eksempel sykepleiere, utgjør en betydelig andel av «Gruppe 2, øvrige». Dette er grupper kommunene rapporterer at det er særskilt vanskelig å rekruttere og beholde. Derfor har kommunene lokalt brukt mer penger på å rekruttere og beholde disse, enn de har måttet gjøre for lærere. Dermed blir det høyere glidning for disse stillingene enn for lærere, og dermed høyere lønnsvekst. Den høyere lønnsveksten skyldes altså lokale lønnstiltak – ikke at de har fått høyere sentrale tillegg.

Gjennomsnittlige lønnstillegg

Sammenligning kan også belyses ved å se på avtalte gjennomsnittlige lønnstillegg. Oppsummert viser tabellene nedenfor at:

- I de fleste oppgjørene øker tilleggene i kroner med nivå på utdanningen. Unntaket er 2019 der stillingsgruppene med krav om henholdsvis 3- og 4-årig U/H-utdanning fikk et spesielt løft.
- Selv ved å inkludere satser for UB-tillegg, er gjennomsnittlig kronetillegg per gruppe høyest for lærergruppen (U5) i alle årene, med unntak av 2019. (UB-tillegg er godtgjøring som gis for skift- og turnusarbeid, i hovedsak helse/-omsorgspersonell og ansatte i brann/redning).
- I 2016, 2017 og 2020 var anslått lønnsvekst for lærergruppen (U5) lik som for gruppen av øvrige ansatte. I 2018 og 2021 var anslått lønnsvekst høyere for lærergruppen (U5) enn for øvrige ansatte, og i 2019 og 2022 var anslått lønnsvekst lavere for U5 enn for øvrige ansatte.

Tabell 5 viser gjennomsnittlig kronetillegg per årsverk per stillingsgruppe for årene 2018 til 2023. Det vil altså si gjennomsnittet for alle ansiennitetstrinnene i hver stillingsgruppe. Tallene er vektet med antall årsverk på hvert ansiennitetstrinn, og tar dermed hensyn til at det for eksempel er flere med 16 års ansiennitet enn med 0 års ansiennitet.

I 2019, 2020 og 2023 ble det avtalt å øke satsene for kvelds- og nattillegg eller lørdags- og søndagstillegg (i videre kalt UB-tillegg). I motsetning til sentrale tillegg til grunnlønn som omfatter samtlige arbeidstakere i HTA kapittel 4, berører økte satser for UB-tillegg i underkant av halvparten av de ansatte i kapittel 4. Det er derfor ikke inkludert her, men det er inkludert i tabell 6 som omhandler lærergruppene og øvrige ansatte spesielt. Tallene for 2023 ble avtalt i 2022-oppgjøret. Når 2023-oppgjøret er ferdig vil kolonnen for 2023 se annerledes ut.

Tabell 5. Gjennomsnittlig kronetillegg per årsverk per stillingsgruppe i HTA kapittel 4

Stillingsgruppe	2018	2019(*)	2020(**)	2021(***)	2022	2023(****)
Stillinger uten krav til utdanning	5.000	8.507	1.400	11.901	12.000	0

Fagarbeiderstillinger/tilsvarende fagarbeiderstillinger	7.443	13.859	1.400	13.946	14.792	0
Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	8.145	14.605	1.400	14.901	14.341	0
Lærer og stillinger med krav om 3 år U/H-utdanning	9.039	23.124	1.400	15.003	15.848	0
Adjunkt og stillinger med krav om 4 år U/H-utdanning	9.510	19.978	1.600	16.330	16.975	0
Adjunkt m/tillegg og 5 år U/H-utdanning	10.534	16.661	1.700	18.099	15.537	3.139
Lektor og stillinger med mastergrad	10.014	17.476	1.800	18.127	17.556	1.683
Lektor med tilleggsutdanning	11.153	19.113	1.900	19.975	16.892	3.750
Ledere i kapittel 4	8.037	16.159	1.663	16.052	15.017	0

Kilde: KS

(*) Økte satser for kvelds- og nattillegg og lørdags- og søndagstillegg er holdt utenom

(**) Økte satser for kvelds- og nattillegg er holdt utenom

(***) I 2021 var det satt av 1,0 % av lønnsmassen til lokale forhandlinger. Dette er holdt utenom. Den lokale potten utgjorde i underkant av 5000 kr per årsverk

(****) Økte satser for kvelds- og nattillegg og lørdags- og søndagstillegg er holdt utenom. Det ble gjort en beregning under meklingen av dette, men det skal gjøres ny beregning når nye lønnsdata foreligger

Andelen undervisningspersonalet varierer som nevnt i de ulike stillingsgruppene. Dermed vil tilleggene kunne gi et ulikt bidrag til lønnsveksten når en sammenligner lærerkodene med øvrige ansatte. I det følgende gis en sammenligning av størrelsen på de sentrale tilleggene mellom lærerkodene og øvrige ansatte.

Som nevnt omfattes under halvparten av de ansatte av økte satser for UB-tillegg. Beregnet størrelse for økte satser for UB-tillegg er likevel inkludert i tabellene under. Tabellene under følger samme inndeling av de ansatte i KS-området som brukt i rapporten om lønnsutvikling for undervisningspersonalet fra 2019. Denne inndelingen var det Unio og Akademikerne som ønsket - som KS godtok. Det vil si at lærere her er omtalt som lærerkoder/U5 og er definert som arbeidstakere i de fem stillingskodene for godkjent lærerutdanning: 7961 Lærer, 7962 Adjunkt, 7963 Adjunkt med tilleggsutdanning, 7965 Lektor og 7966 Lektor med tilleggsutdanning. Det betyr at arbeidstakere med stillingskode «7960 – Undervisningsstilling uten godkjent utdanning» inngår i gruppen av øvrige ansatte.

Tabell 6 viser gjennomsnittlig kronetillegg per årsverk fordelt på gruppene slik de var definert i rapporten fra 2019. Tallene i parentes angir hvor mye økte satser for UB-tillegg er beregnet å utgjøre per årsverk. Som nevnt omfattes langt ifra alle ansatte av disse.

Tabell 6. Gjennomsnittlig kronetillegg per årsverk i HTA kapittel 4. Bidrag fra økte satser for ubekvemstillegg i parentes

	Lærerkodene(U5)	Kapittel 4, øvrige (ekskl. ledere)	Gruppe 1	Gruppe 2, øvrige	Kapittel 4, samlet
--	-----------------	------------------------------------	----------	------------------	--------------------

2016	13174 (+8)	10409 (+66)	9700 (+75)	12132 (+47)	11178 (+60)
2017(*)	10 293	8 355	7 764	9 616	8 932
2018	10 187	7 432	6 560	9 127	8 109
2019	18137 (+4)	15712 (+2051)	11944 (+2415)	22826 (+1332)	16300 (+1499)
2020	1 691	1413 (+11)	1400 (+17)	1 439	1488 (+12)
2021(**)	17 673	13 990	13 256	15 348	14 914
2022	16 389	14 600	13 817	15 982	15 023
2023(***)	2150 (+9)	17 (+2720)	0 (+2881)	49 (+2433)	505 (+2046)

Kilde: KS

(*) Lokal pott tilsvarende 0,9 % av lønnsmassen er holdt utenom. Denne utgjorde om lag 4.000 kroner per årsverk.

(**) Lokal pott tilsvarende 1,0 % av lønnsmassen er holdt utenom. Denne utgjorde om lag 5.000 kroner per årsverk.

(***) Tallene for 2023 var en del av 2022-oppgjøret. Etter at 2023-oppgjøret er ferdig, vil tallene se annerledes ut. Beregnet bidrag fra økte satser for ubekvemstillegg er foreløpige. Nye beregninger skal foretas når nye lønnsdata foreligger.

Når satser for UB-tillegg inkluderes, er gjennomsnittlig kronetillegg per gruppe høyest for lærergruppene (U5) i alle årene, med unntak av 2019. (Tallene for 2023-oppgjøret vil endre seg etter at oppgjøret er forhandlet ferdig.)

Tabell 7 viser hvilket bidrag de sentrale lønnstilleggene er beregnet å gi til datolønnsveksten i månedsfortjeneste. Her er også den lokale potten i 2017 og 2021 inkludert. Den lokale potten er antatt å fordele seg likt mellom gruppene. Det vil si at hvis en gruppe får mindre enn pro rata, vil dette bli registrert som negativ glidning, og hvis en gruppe får mer enn pro rata blir det registrert som positiv glidning.

Tabell 7. Sentrale lønnstillegg sitt bidrag til lønnsveksten i månedsfortjeneste i HTA kapittel 4. Tallene inkluderer også anslått effekt av lokal pott i 2017 og 2021, og økte satser for ubekvemstillegg i 2016, 2019, 2020 og 2023

	Lærerkodene (U5)	Kapittel 4, øvrige (ekskl. ledere)	Gruppe 1	Gruppe 2, øvrige	Kapittel 4, samlet
2016	2,5 %	2,5 %	2,4 %	2,6 %	2,5 %
2017(*)	2,8 %	2,8 %	2,8 %	2,9 %	2,8 %
2018	1,9 %	1,7 %	1,6 %	1,8 %	1,7 %
2019	3,2 %	3,9 %	3,3 %	4,8 %	3,7 %
2020	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
2021(**)	4,0 %	3,9 %	4,0 %	3,9 %	3,9 %
2022	2,7 %	2,9 %	3,0 %	2,9 %	2,9 %
2023 (***)	0,3 %	0,5 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %

Kilde: PSU om lønnsutvikling for undervisningspersonalet, og KS

(*) I 2017 var satt av en pott til lokale forhandlinger tilsvarende 0,9 % av lønnsmassen. Denne er antatt at fordeler seg likt mellom gruppene.

(**) I 2021 var satt av en pott til lokale forhandlinger tilsvarende 1,0 % av lønnsmassen. Denne er antatt at fordeler seg likt mellom gruppene.

(***) Tallene for 2023-oppgjøret gjelder det som ble avtalt i 2022-oppgjøret, og er beregnet av lønnsmassen for 2021. Nye beregninger skal foretas når nye lønnsdata foreligger.

I 2016, 2017 og 2020 var anslått lønnsvekst for gruppen lærere med godkjent utdanning (U5) lik som for gruppen av øvrige ansatte. I 2018 og 2021 var anslått lønnsvekst høyere for gruppen lærere med godkjent utdanning (U5) enn for øvrige ansatte, og i 2019 og 2022 var anslått lønnsvekst lavere for U5 enn for øvrige ansatte.

Kommentarer til krav og anførsler fra Skolenes landsforbund

Skolenes landsforbunds hovedkrav om kompensasjon fra reallønnsnedgang ut fra kroneverdi og prisanslag er et nytt krav som ikke er presentert for KS tidligere.

KS har kostnadsberegnet Skolenes landsforbunds krav til ny garantilønn i gruppe 2 for arbeidstakere med 16 års lønnsansiennitet (eller mer). Disse tilleggene ville isolert sett gitt et bidrag på årslønnsvekstrammen for 2022 på 0,31 prosentpoeng. I meklingen var anslått årslønnsvekstramme 3,84 prosent, altså 0,14 prosentpoeng over frontfagsramma på 3,7 prosent. Å innfri kravet fra Skolenes landsforbund vil si å gå nesten 0,5 prosentpoeng over frontfagsramma, som på ingen måte kan sies å ligge innenfor frontfagsnormen. KS anfører at det ikke er grunnlag for å gi ytterligere lønnsøkninger utover det som følger av meklingsløsningen inngått med øvrige parter i KS-området, og at kravet ikke må tas til følge.

Skolenes landsforbund fremmer også et ytterligere nytt krav om endring i Hovedtariffavtalens vedlegg 2 Undervisningspersonalets lønnsfastsettelse og innplassering i stillingskode. Dette er et krav som verken ble fremmet under forhandlingene eller meklingen. KS anfører at strukturelle endringer i hovedtariffavtalen kun må skje ved enighet mellom alle partene i forhandlinger og ikke under behandling i Rikslønnsnemnd. Kravet bryter også med enigheten oppnådd med de 39 øvrige partene i HTA. KS ber om at heller ikke dette kravet fra Skolenes landsforbund tas til følge.

VIRKNINGSTIDSPUNKT FOR SENTRALE LØNNSTILLEGG

KS vil anføre og legge ned påstand om at virkningstidspunktet for lønnstillegg settes til arbeidets gjenopptakelse. Dette i tråd med fast og langvarig praksis fra Rikslønnsnemnda.

I avsnitt 91 og 92 i Arbeidsrettens avgjørelse i sak AR-2022-8 uttaler Arbeidsretten følgende om denne praksisen:

- «91) Forskjøvet virkningstidspunkt for lønnsendringer for arbeidstakere som har vært i streik, er et prinsipp som Rikslønnsnemnda har fulgt siden 1974, jf. avsnitt 78 foran. Slik Arbeidsretten ser det, er ikke disse normene nødvendigvis avhengig av omfanget av Rikslønnsnemndas kompetanse i den enkelte tvisten.
- (92) Begrunnelsen for normen om forskjøvet virkningstidspunkt for lønnsendringer etter at det

har vært gjennomført streik, er at de som har deltatt i arbeidskampen, skal bære følgene av dette. De som godtar oppgjøret uten bruk av streik, skal stilles i en annen posisjon enn dem som streiker. En slik forskyvning av virkningstidspunktet som følge av gjennomført arbeidskamp legges også til grunn i forhandlings- og meklingspraksis.»

Slik forhandlings- og meklingspraksis er også den vanlige praksisen i KS-området når arbeidskonflikt avsluttes gjennom gjenopptatt mekling eller forhandlinger. Tidsnære eksempler er Riksmeklers møtebok og protokoll mellom KS og Norsk Lektorlag av 11. juni 2022. Videre ble lærerstreiken i 2014 avsluttet gjennom forhandlinger og arbeidet gjenopptatt fra 1. september 2014. Av protokollen følger at sentrale lønnstillegg ble gitt med virkning fra arbeidets gjenopptakelse, dvs. 1. september.

Streiken ble som kjent avsluttet 27. september 2022. KS ber om at dette tidspunktet settes som virkningstidspunkt for alle sentrale lønnsreguleringer som følger av Meklerens forslag i sak 2022-030 mellom KS og LO Kommune, sak 2022-032 mellom KS og Unio, og sak 2022-033 mellom KS og Akademikerne kommune.

Den begrunnelse Arbeidsretten viser til for normen om forskjøvet virkningstidspunkt gjør seg også fullt ut gjeldende i disse tre sakene for Rikslønnsnemnda. KS anfører at det ikke foreligger noe grunnlag i nærværende saker for å fravike normen.

Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag har anført flere grunnlag for at Rikslønnsnemnda skal fravike sin tidligere praksis/norm i denne saken. KS mener ingen av disse anførte grunnlag kan føre frem, og KS vil her knytte noen korte kommentarer til de enkelte anførsler.

Utdanningsforbundet ber om at virkningstidspunktet settes til 1. juni og anfører at et annet virkningstidspunkt vil ytterligere svekke lærernes mindrelønnsutvikling. Det samme anfører også Norsk Lektorlag som argument for å fastsette virkningstidspunktet til 1. mai. KS er ikke enig i Utdanningsforbundets og Lektorlagets påstand om mindrelønnsutvikling, og viser til det som er sagt om dette i nærværende innlegg. Imidlertid kan uansett ikke en mindrelønnsutvikling og ytterligere svekking av denne begrunne et avvik fra prinsippet om at de som har deltatt i arbeidskampen, skal bære følgene av dette.

Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag anfører videre at KS' offentliggjøring 22. september gav allmennheten generelt og lærerne spesielt en forventning om at virkningstidspunktet i hvert fall ikke ville bli satt senere en 1. juni. Dette kan heller ikke begrunne noe avvik fra Rikslønnsnemndas klare utgangspunkt. I den grad det er skapt noen forventning er det i så fall hva som er mulig å oppnå dersom streiken avsluttes gjennom enighet. Til tross for dette konstruktive utspillet fra KS, velger Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag å fortsette streiken – noe som forsterker argumentene i denne sak for å sette virkningstidspunktet til arbeidets gjenopptakelse.

Som et ytterligere argument for å fastsette virkningstidspunktet til 1. juni anfører Utdanningsforbundet, og for så vidt også Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag, at Rikslønnsnemnda gjennom å fravike sin norm om virkningstidspunkt, vil kunne bidra til å gjenopprette tilliten mellom partene. Gjensidig tillit er viktig mellom partene i

tariffavtaleforhandlinger. KS og lærerorganisasjonene har gjensidig et betydelig ansvar og arbeid fremfor seg med å bygge tillit og skape gode og konstruktive forhandlingsrelasjoner. At Rikslønnsnemnda skal fjerne eller redusere konsekvensene av en streik, er imidlertid ikke et virkemiddel i denne sammenheng. Heller ikke det Norsk Lektorlag anfører om arbeidsro rundt mellomoppgjøret vil tilsi et avvikende virkningstidspunkt. I denne sammenhengen må Rikslønnsnemnda se hen til sannsynlige reaksjonene fra de 39 arbeidstakerorganisasjonene som kom til enighet i tariffoppgjøret 2022. Det vil trolig gi betydelige utfordringer både med tillit og arbeidsro under mellomoppgjøret 2023 dersom de observerer at de tre lærerorganisasjonene ikke får noen konsekvenser av å streike fremfor å komme til enighet.

Skolenes landsforbund anfører flere varianter av at prinsippet om felles tariffavtaler og koordinert lønnsdannelse tilsier samme virkningstidspunkt som for de arbeidstakerorganisasjonene som aksepterte meklerens skisse. Formålet med avvikende virkningstidspunkt er nettopp at de som godtar oppgjøret uten bruk av streik, skal stilles i en annen posisjon enn dem som streiker. Det kan også her nevnes at i motsetning til Unios streik i mellomoppgjøret 2021 ble i liten eller ingen grad arbeidstakere omfattet av kapittel 3.4 og kapittel 5 tatt ut i streik.

Skolenes landsforbund har også anført at omstendighetene rundt streikens avslutning må tillegges vekt i Rikslønnsnemndas vurdering av virkningstidspunkt. Stortinget har vedtatt lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund og KS. Rikslønnsnemnda må forholde seg til lovvedtaket og verken kan eller bør skille i virkningstidspunkt mellom arbeidstakerorganisasjonene gjennom en form for vurdering av «kvaliteten» av streikeuttakene.

Skolenes landsforbund har også anført at den ulovfestede læren om vederlagskrav tilsier at virkningstidspunktet settes til 1. mai 2022. Dette særlig da Skolenes landsforbund anfører at virkningen av den lovlige arbeidskampen ikke ble vurdert særskilt for dem. Heller ikke i denne sammenheng blir det riktig av Rikslønnsnemnda å vurdere «kvaliteten» av Stortingets lovvedtak. Formålet som ligger bak normen om virkningstidspunkt er ikke knyttet til et vederlagssynspunkt, men til konsekvenser av å streike.

Skolenes Landsforbund og Norsk Lektorlag har videre gjort gjeldende at KS sin offentlige omtale av deler av sine løsningsforslag, er en særlig grunn som tilsier at virkningstidspunktet skal settes forut for arbeidets gjenopptakelse. KS har ikke publisert noen dokumenter om ulike løsninger under streiken gang. At KS gjennom generell informasjon legger press på Skolenes Landsforbund og Lektorlaget i forsøk på å oppnå enighet for å avslutte en pågående streik, med svært alvorlige konsekvenser for barn og unge, er verken brudd på noen taushetsplikt eller på noen som helst måte klanderverdig, uheldig eller lite smidig. Det setter heller ikke Skolenes landsforbund og Lektorlaget i noen uholdbar situasjon. Til tross for gjentatte konstruktive forsøk på å få til løsning fra KS, velger Skolenes landsforbund og Lektorlaget å fortsette streiken – noe som forsterker argumentene i denne sak for å sette virkningstidspunktet til arbeidets gjenopptakelse.

Som nevnt har Norsk Lektorlag flere av de samme argumentene som Utdanningsforbundet og Skolenes landsforbund knyttet til virkningstidspunktet. Disse er gjennomgått ovenfor. I tillegg har Lektorlaget anført inngrepslovens svake fundament som et hensyn for avvikende virkningstidspunkt.

Rikslønnsnemnda må legge til grunn at inngrepsloven gir nemnda kompetanse til å fastsette ny tariffavtale mellom Norsk Lektorlag og KS. KS har ikke grunnlag for noen mening om Stortingets grunnlag for sitt lovvedtak. Hvordan streiken avsluttes har imidlertid ingen betydning for normen om virkningstidspunkt. Hensikten med normen om virkningstidspunkt er som Arbeidsretten nevner at de som har deltatt i arbeidskampen, skal bære følgene av dette. De som godtar oppgjøret uten bruk av streik, skal stilles i en annen posisjon enn dem som streiker. I denne sammenhengen kan det ikke vektlegges eller nyanseres mellom ulike effekter av streik. At en lærerstreik ikke rammer elevene like hard før, under og etter en sommerferie kan ikke tillegges vekt.

Avslutningsvis vil KS bemerke at streik i høyeste grad er en lovlig aksjonsform. Men, det hører også med til bildet at en streik rammer hardt. I dette tilfelle ikke bare skoleeier, men i særdeleshet barn og unge som ikke får oppfylt sin rett til utdanning. I denne interesseavveiningen må det være et sentralt prinsipp om at det å streike må ha en form for konsekvens. De streikende lærerne er garantert minst det samme resultatet som de øvrige 39 organisasjonene oppnådde gjennom en forhandlet løsning. Hvis det heller ikke gjøres noe avvik i virkningstidspunktet, har streik ingen økonomiske konsekvenser for de streikende. Dette stimulerer ikke til forhandlingsløsninger.

OPPSUMMERING/ANFØRSLER

KS ber om at Rikslønnsnemnda fastsetter ny Hovedtariffavtale mellom henholdsvis KS og Skolenes landsforbund, KS og Utdanningsforbundet og KS og Norsk Lektorlag KS i tråd med Meklerens forslag i respektive sak 2022-030 mellom KS og LO kommune, sak 2022-032 mellom KS og Unio og sak 2022-033 mellom KS og Akademikerne kommune.

Under meglingen i kommuneoppjøret fant Megler grunnlag for å legge frem et forslag til løsning på interessetvistene mellom KS og alle de fire forhandlingssammenslutningene. De identiske forslagene bygger på en helhetlig samlet løsning hvor de ulike interesser i oppjøret er balansert både mellom arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden, mellom forhandlingssammenslutningen og for så vidt også internt i de enkelte sammenslutningene. Forslaget til løsning ble da også anbefalt av alle de fire forhandlingssammenslutningene og KS og i etterfølgende uravstemninger ble løsningsforslaget akseptert av 39 arbeidstakerorganisasjoner og KS og ny tariffavtale inngått mellom disse.

Velger Rikslønnsnemnda å fastsette ny tariffavtale mellom KS og de tre lærerorganisasjonene som avviker fra nemndsløsningen alle de andre har akseptert, vil det forrykke balansen i oppjøret herunder også premisene for partenes aksept av meklers forslag som ny tariffavtale. De øvrige arbeidstakerorganisasjonene vil da kunne aktivere sine reforhandlingsklausuler som innebærer nye forhandlinger med konfliktadgang. Dette vil også gjøre det svært vanskelig å effektivt forhandle om et mellomoppgjør dersom Hovedoppgjøret ennå ikke er avsluttet.

KS ber om at Rikslønnsnemnda ikke tar noen av påstandene fra Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag eller Skolenes landsforbund til følge i noen grad dette avviker fra Meklers forslag. Påstandene fra Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund er sprikende og viser at heller ikke lærerorganisasjonene klarer å forene seg i felles interesser. Alle de tre lærerorganisasjonene har ulike krav til materielle/strukturelle endringer i Hovedtariffavtalen. Slike grep bør ikke finnes sin løsning i en nemndsavgjørelse, men bør og må ligge til partene å avtale i gode

balanserte prosesser hvor også de øvrige 39 partene i Hovedtariffavtalen er med. Deres krav til økonomi innebærer både samlet og hver for seg brudd på frontfagsnormen. I KS ble frontfagsrammen fraveket både under mellomoppgjøret i 2021 og i meklers skisse for 2022. Eventuelle prioriteringer mellom yrkesgrupper innenfor frontfagsmodellen må være et resultat av forhandlinger mellom partene og ikke fastsettes i en nemndsavgjørelse.

Det vises for øvrig til gjennomgangen og kommentarene til hvert enkelt krav fra lærerorganisasjonene.

KS ber også Rikslønnsnemnda om å fastsette virkningstidspunktet for ny Hovedtariffavtale og sentrale lønnsreguleringer til den 27. september som var den dag arbeidet ble gjenopptatt etter streiken. Dette i tråd med fast og langvarig praksis fra Rikslønnsnemnda. I lys av formålet bak normen om virkningstidspunkt, er det ingen forhold under lærerorganisasjonenes streik som tilsier et avvik fra normen.

PARTENES KOMMENTARER

Skolenes landsforbund skriver i innlegg av 31. januar 2023:

Skolenes Landsforbund har noen kommentarer til fremstillingen gitt av KS. På overordnet nivå uttrykkes at KS sitt innlegg inneholder en rekke feil og er upresist flere steder. Skolenes landsforbund anser det ikke nødvendig å korrigere alle detaljer, men vil konsentrere kommentarene til det som knytter seg direkte til Rikslønnsnemndas oppgave.

Om arbeidskampen i regi av LO/Skolenes landsforbund

Partene opererer med noe ulike tall på hvor mange medlemmer som var tatt ut i streik per 27. september 2022. Skolenes landsforbund registrerer imidlertid at KS ikke har bestridt at forbundet foretok begrensede streikeuttak ved de streikerammede virksomhetene og forsøkte så godt det lot seg gjøre ut fra tilgjengelig informasjon å skjerme utsatte elever/grupper.

KS opptrådte i strid med alminnelige lojalitetsforpliktelser da KS publiserte deler av innholdet i tilbudet av 7. september

KS skriver under avsnittet Virkningstidspunkt for sentrale lønnstillegg at offentliggjøringen av deler av tilbudet ikke på «noen som helst måte [er] klanderverdig, uheldig eller lite smidig». Skolenes landsforbund deler ikke bagatelliseringen av å bruke media som talerør for å få frem egne tilbud når partene er i en dialog fasilitert av Riksmeklerembetet. Skolenes landsforbund mener at en slik opptreden var uheldig og satte et uforholdsmessig press på forbundet. Dersom også Skolenes landsforbund skal innta den samme holdningen om at publisering i slike og andre situasjoner er akseptabelt, vil forhandlingene få mer preg sirkus i pressen med harde fronter i Dagsnytt18 og andre debattscener, fremfor et tillitsbasert system der Riksmekler har forutsigbare rammer å arbeide innenfor.

Skolenes landsforbund har hele tiden hatt en nulltoleranse når det kommer til aktiv bruk av media for å legge press på arbeidsgivermotparten når meklingsinstituttet arbeider. Forbundet gjentok dette i pressen umiddelbart etter at KS publiserte eget tilbud.

Forbundet valgte ikke å publisere egne krav eller å omtale andres tilbud og krav for nettopp å hegne om den norske modellen og tillitsforholdene.

Skolenes landsforbund gjør gjeldende at de negative effektene av KS sin publisering forsterkes ytterligere gjennom uttalelsen som er sitert ovenfor. Når KS mener den nye praksisen ikke på noen måte var uheldig eller klanderverdig, tilsier hensynet til fremtidige oppgjør og forhandlinger at atferden bør få konsekvenser i form av at tilbudet gjentas i Rikslønnsnemndas kjennelse slik at virkningstidspunktet flyttes frem til 1.6.2022.

KS argumenterer for at Rikslønnsnemndas rolle må forstås å være begrenset til ikke å foreta egne vurderinger, men kun å legge arbeidsgiverpartens tilbud til grunn. Dette begrunnes med at streik skal ha (økonomiske) konsekvenser for de streikende. Begrunnelsen er direkte feil og særs upresis. For det første så har streik allerede fra uttaket økonomiske konsekvenser ettersom streikebidrag i de aller fleste tilfeller ikke dekker lønnsbortfallet fullt ut. Dernest fører det store flertallet av streiker til at partene blir enige om ny tariffavtale og høyere lønn.

Skolenes landsforbund har tillit til at Rikslønnsnemnda har en egen funksjon (utover å legge arbeidsgivermotpartens tilbud ukritisk til grunn). Dette underbygges for det første med at Rikslønnsnemndas er satt sammen av personer med særlig innsikt i de ulike delene av samfunns- og arbeidslivet slik at Rikslønnsnemnda nettopp skal kunne være i stand til å foreta egne vurderinger. For det andre fordrer systemet at Rikslønnsnemnda nettopp foretar egne vurderinger av hva som skal være innholdet i kjennelsen, ellers ville Rikslønnsnemnda mistet sin berettigelse.

KS sin redegjørelse om og argumentasjon ut fra reforhandlingsklausulen er selvmotsigende og feil

Skolenes landsforbund vil peke på en feil og en selvmotsigelse ved KS sin argumentasjon.

Dersom virkningstidspunktet settes til 1.5.2022, alternativt 1.6.2022, vil dette innebære et klart signal om at media ikke skal brukes når partene har dialog med og via mekler og, mest relevant, ikke føre til at annet enn at medlemmene til Skolenes landsforbund likebehandles med medlemmene i de øvrige forbundene som sluttet nye tariffavtaler i mai i fjor. Likebehandling utløser ikke reforhandlingsrett.

Dernest er KS sin argumentasjon selvmotsigende. KS må forstås slik at tilbudet de valgte å gå til pressen med for å legge press på Skolenes landsforbund var bedre enn tidligere tilbud. Det er ikke grunn til å behandle Skolenes landsforbunds øvrige krav annerledes enn KS sine tilbud når det kommer til reforhandlingsklausulen.

KS sine kommentarer knyttet til kravene fra Skolenes landsforbund er feil

KS skiver at hovedkravet om kompensasjon for reallønnsnedgang ikke er presentert tidligere. Dette er feil. I kravet fra LO Kommune til KS fremgår det at LOs krav er å sikre økt kjøpekraft for alle gjennom sentrale tillegg **og** sikre at mindrelønnsutvikling kompenseres.

KS skriver videre at kravet relatert til vedlegg 2 til hovedtariffavtalen, som konkret innebærer at ett ekstra fagbrev skal likestilles med 60 studiepoeng er nytt. Dette er også feil. Skolenes landsforbund nøyer seg i denne omgang med å vise til Utkast til meklingskisse 8. september 2022 kl. 14.00, nest siste avsnitt siste punktum:

«Ett ekstra relevant fagbrev vurderes lik 60 studiepoeng.»

KS skriver selv i sitt innlegg at likelydende tilbud ble gitt de andre organisasjonene. Skolenes landsforbund hadde følgelig fremmet det samme som krav. Det har videre formodningen mot seg at KS er ukjent med de kravene de selv tar inn i sine tilbud.

KS skriver i innlegg av 7. februar 2023:

Merknad knyttet til punktet Om arbeidskamp i regi av LO/Skolenes landsforbund

Under dette punkt uttaler SL følgende:

«Skolenes landsforbund registrerer imidlertid at KS ikke har bestridt at forbundet foretok begrensede streikeuttak ved de streikerammede virksomhetene og forsøkte så godt det lot seg gjøre ut fra tilgjengelig informasjon å skjerme utsatte elever/grupper.»

KS har i sitt innlegg vært konsekvent med hensyn til ikke å gå inn i Stortingets inngrepslov og begrunnelsen for denne. Skolenes landsforbunds anførsler om eget streikeuttak er etter KS oppfatning uten betydning for Rikslønnsnemndas avgjørelse og derav ikke kommentert.

Merknader knyttet til punktet KS sin redegjørelse om og argumentasjon ut fra reforhandlingsklausulen er selvmotsigende og feil

Skolenes landsforbund anfører at KS sin argumentasjon knyttet til reforhandlingsklausulen er selvmotsigende. Det er KS ikke enig i. KS var villig til å strekke seg langt for å finne en løsning som kunne avsluttet den for elevene svært alvorlige streiken. Dersom forhandlingsutspill fra KS fikk den konsekvens at streiken ble avsluttet, kunne det skapt et momentum som gjorde det mulig at også de tariffparter med reforhandlingsklausul ville akseptert resultatet uten å kreve reforhandling.

Når dette ikke ble resultatet, fordi blant annet Skolenes landsforbund ikke ville avslutte streiken på det grunnlag, vil Rikslønnsnemndas avgjørelse, dersom nemnda velger helt eller delvis å imøtekomme lærerorganisasjonenes krav som går ut over forhandlingsresultatet med de øvrige 39 arbeidstakerorganisasjonene, med stor grad av sannsynlighet utløse krav om reforhandling. Da vil tariffoppgjøret gjenåpnes for disse.

Merknader knyttet til punktet KS sine kommentarer knyttet til kravene fra Skolenes landsforbund er feil

Det er for så vidt uten betydning for Rikslønnsnemndas behandling om kravene fra Skolenes landsforbund var ukjente for KS eller ikke. Under arbeid med dette innlegget har KS funnet en epost datert 23. september – fredagen før den siste helgen det ble gjort forsøk på å finne en løsning på streiken – med et dokument fra Skolenes landsforbund som formidler kravet om endring i HTA Vedlegg 2 vedrørende lønnsmessig uttelling for et ekstra fagbrev.

Viktigere er det imidlertid å oppklare at Skolenes landsforbund feilaktig synes å ta KS til inntekt for Utkast til meklingskisse 8. september 2022 kl. 14.00. Dokumentet er et krav utformet og offentliggjort av Utdanningsforbundet.

MERKNADER KNYTTET TIL VIRKNINGSTIDSPUNKT

Innledende merknader om taushetsplikt

Dels insinueres og dels beskyldes KS for å ha brutt taushetsplikten som ligger i arbeidstvistloven § 23. Etter denne bestemmelsen har enhver som deltar i meklingen plikt til å bevare taushet om det som er fremkommet under mekling. Dette gjelder også en parts egne krav og tilbud.

Meklingen i kommuneoppgjøret ble avsluttet den 24. mai 2022. Det er umiddelbart på det rene at KS og en eller flere av lærerorganisasjonene ikke i fellesskap har krevd den avsluttede meklingen gjenopptatt. Det er like avklart at hverken Riksmekler eller mekler som behandlet saken har gjenopptatt meklingen etter arbeidstvistloven § 30 (2).

I Prop 87 L (2019-2020) pkt 3.2.4 er følgende uttrykkelig presisert:

«Taushetsplikten er selvsagt ikke til hinder for å offentliggjøre nye krav og tilbud som fremsettes etter at meklingen er avsluttet.»

Dette gjelder selv om Riksmekler bistår partene under en streik eller på annen måte fasiliterer kontakten mellom partene under en streik.

Etter at mekling er avsluttet og i særdeleshet under en streik, er det opp til partenes egne interesseavveininger om og i hvilken grad det går offentlig ut med nye krav og tilbud.

Partenes dialog under streiken og omtale av prosessen i offentligheten

Med litt ulik innfallsvinkel har alle arbeidstakerpartene anført at KS omtale av egne forslag til å løse streiken må få konsekvenser for Rikslønnsnemndas fastsettelse av virkningstidspunkt for sentrale tillegg. Det er KS uenig i og viser til omtale av dette i Hovedinnlegget. I tillegg vil KS bemerke.

Gjennom hele streikeforløpet omtalte Utdanningsforbundet KS offentlig i vendinger som gjorde det nødvendig med imøtegåelse av faktiske opplysninger. KS representerer kommunesektoren og er etterrettelig og sannferdig i framstilling av fakta. Både KS, administrative ledere og folkevalgte opplevde det som svært krevende og urimelig at uenighet i interessespørsmål ble møtt med beskyldninger om uredelighet og tvil om KS' fullmakter og mandat. Det førte til et klart påtrykk fra våre medlemmer, kommunene og fylkeskommunene om ikke bare å informere i interne kanaler, men ta en saklig, aktiv og informativ rolle i offentligheten.

Streik foregår ikke i media. Den fant sted i over 100 dager ved streikerammede skoler hvor det var elevene som ble rammet, og de ble rammet hardt og lenge.

En kort oppsummering av konsekvenser av streiken den 6. september var at kun 15 kommuner og 10 fylkeskommuner var streikerammet av hele 3575 lærere. Kommunene mottok daglige bekymringsmeldinger fra elever og foresatte. Lærerorganisasjonene ønsket å skjerme spesielt sårbare barn og unge, og det ble søkt og gitt dispensasjoner. Rapportene til KS viste likevel at skolene kun i noen grad klarte å ivareta disse elevene som uten undervisning ble rammet faglig, men også sosialt. Skolene fryktet høyere frafall i videregående skole og et læringstap som kunne påvirke

eksamensresultater og svekke mulighetene for å komme inn på videregående skoler eller videre studier i konkurranse med ikke-streikerammede elever.

KS og Utdanningsforbundet etablerer underhånden dialog med en vilje fra vår side for å avslutte streiken. Samtidig utspiller det seg en «kamp» i media der Utdanningsforbundet ikke bidrar til den ro og fortrolighet som er nødvendig for å finne løsninger.

Dette var foranledningen til at det ble maktpåliggende for KS den 7. september å gå ut offentlig med informasjon som bekreftet at vi var i dialog og hadde kommet med et forslag til løsning ovenfor Utdanningsforbundet. Ved overleveringen av tilbudet ble det presisert fra KS sin side at det nå var blitt nødvendig å gå offentlig ut med dette.

Artikkelen publisert på ks.no den 7. september gav kun informasjon om at KS fremla et konkret forslag til løsning. I forhandlinger er ordet «imøtekommet» et helt vanlig begrep for å si at en part beveger seg mot den andre, og KS ser det som en konstruert argumentasjon fra Utdanningsforbundet å hevde at det skulle bety det samme som full innfrielse av krav.

Møtet hvor forslag til løsning gitt til Utdanningsforbundet den 7. september ble avholdt i KS' lokaler og ikke hos Riksmekler. Det medfører ikke riktighet at Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag fikk informasjon om forslag til løsning via media. KS var i kontakt med begge parter den 7. september, samtidig som møtet med Utdanningsforbundet pågikk.

Utdanningsforbundet skriver i sitt tilsvaret at KS som den profesjonelle part måtte vite at offentliggjøring av forslag til løsning ville legge press på motparten. KS er helt enige i at alle partene er profesjonelle og skal opptre profesjonelt. Arbeidstakerorganisasjonene er ansvarlige for sin bruk av media, og hva det kan bidra til når det gjelder å låse eller løse en konflikt. På samme måte som KS er ansvarlig for sin bruk og håndtering av media.

KS vil anføre at det er Utdanningsforbundet som selv har skapt det de omtaler som forventning om virkningstidspunkt 1. juni.

Utdanningsforbundets kravsdokument ble offentliggjort den 17. september gjennom NRK. Utdanningsforbundet gikk betydelig lenger i sin offentliggjøring enn det KS hadde gjort, ved å publisere alle detaljer om innholdet.

Det kan også nevnes at det generelt ikke er uvanlig at parter i konflikt går ut i media med egne tilbud heller ikke fra arbeidsgiversiden. Her fremlegges til illustrasjon noen eksempler på dette.

I tilknytning til tilsvaret fra Norsk Lektorlag og den tidslinje som beskrives under punktet Virkningstidspunkt, må nevnes at KS ikke har offentliggjort sitt tilbud den 7. september og at det ikke er fremlagt noen skisse fra Riksmekler.

Forhandlings og meklingspraksis knyttet til forskjøvet virkningstidspunkt

KS vil fortsatt anføre at det foreligger en fast og langvarig praksis også innenfor KS-tariffområde om at virkningstidspunktet for sentrale tillegg fastsettes til arbeidets gjenopptakelse.

KS valgte kun å vise til de to siste og mest tidsnære eksemplene på at forskjøvet virkningstidspunkt for lønnsendringer er praksis i vårt tariffområde, også når konflikt løses gjennom forhandlinger eller mekling.

For ordens skyld kan vi supplere med at det samme var tilfelle i 2010 og i 2012.

Det eneste unntaket er konflikten mellom KS og Unio i 2008. Her ble partene enige om virkningstidspunkt 1. mai, og førte til at mekleren ville bemerke unntaket fra praksis i årsrapporten fra Riksmeklingsmannen samme år.

Utdanningsforbundet har i tilsvaret anført at virkningsdato ikke har noen fast og langvarig praksis i Rikslønnsnemnda utover virkningstidspunkt for sentralt fastsatte generelle tillegg. KS ønsker å påpeke at i KS-området gis det sentrale tillegg som kan variere både etter ansiennitet og etter stillingsgruppe. Det vises for øvrig til Rikslønnsnemndas kjennelse i 2021 etter Unio-streiken (Kjennelse 3/2021).

Oppsummering/anførsler om virkningstidspunkt

KS, og for så vidt også Utdanningsforbundet, har ut fra en samlet vurdering av sine interesser, kommet til at det har vært nødvendig under streiken å gi uttrykk for hele og/eller deler av sine krav/tilbud.

Dette er åpenbart ikke noe brudd på lovbestemt taushetsplikt og heller ingen brudd på noen lojalitetsplikt eller brudd på løfter om taushet/konfidensialitet. KS har tvert imot vært åpen på at tilbudet gitt den 7. september ville bli gjort kjent offentlig. Dette har vært en helt nødvendig ivaretagelse av egne forhandlingsposisjoner. Dette gitt de kraftige beskyldninger rettet mot KS i oppfattede forsøk på å undergrave KS forhandlingsposisjon ved å påvirke elever, foresatte, innbyggere og ikke minst sentrale og lokale folkevalgte som KS henter sitt mandat fra. KS er på ingen måte enig i at dette har satt lærerorganisasjonene i noe utilbørlig press eller at dette er noen uheldig opptreden eller urent trav.

Iverksetting av streik er et valg lærerorganisasjonene tok og som må få konsekvenser i form av et annet virkningstidspunkt for deres medlemmer enn for medlemmene av de organisasjoner som inngikk tariffavtale med KS. De ulike handlinger partene foretar seg under en streik med hensyn til egne posisjoner og behov, kan under enhver omstendighet ikke tillegges noen vekt av Rikslønnsnemnda gitt de hensyn som ligger bak Rikslønnsnemndas langvarige praksis om forskjøvet virkningstidspunkt.

RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

INNLEDNING

Twisten gjelder hovedoppgjøret 2022 mellom Skolenes landsforbund og KS. Rikslønnsnemnda skal ta stilling til kravene for hovedoppgjøret og virkningstidspunktet.

LØNSSKRAVET

Skolenes landsforbund har fremsatt krav om ny garantilønn for 16-årstrinnet som innebærer en økning av lønnen på i underkant av 4,2 % av årslønnsrammen. Skolenes landsforbund har vist til at lærerne har hatt en lavere lønnsutvikling som må kompenseres. Lærerne har blitt lønnstapere sammenlignet med andre i kommunal sektor. Lærerne har hatt en betydelig lavere lønnsvekst enn andre lønnsgrupper innenfor KS, både på kort og lang sikt. Tilbudet fra KS gir en økning på 3,85 %.

Rikslønnsnemnda nøytrale medlemmer, Taraldsrud, Barth og Borvik, har forståelse for kravet som knytter seg til justering av minstelønnsstigningene for 16-årstrinnet på ansiennitetsstigen. Dette er etter de nøytrale medlemmenes syn særlig viktig for å kunne beholde lærerne i skolen. De nøytrale medlemmene har også forståelsen for at dersom disse ikke gis en tilstrekkelig kompensasjon nå, så vil denne gruppen av lærere på sikt kunne bli ytterligere svekket i antall. Dette er sterkt bekymringsfullt. På den annen side viser disse medlemmene til at kravet går langt ut over det som de øvrige innenfor samme tariffområde har fått i 2022. Det er vanskelig å fravike en gruppes krav sammenholdt med de øvrige. Selv om en konkret kompensasjon som overstiger tillegget i frontfaget kan være innenfor ordningen når dette gis til en begrenset gruppe, mener disse medlemmene at dette ikke er tilfellet i denne saken. Hensynet til frontfagsmodellen tilsier derfor at det ikke gis et så vidt mye høyere tillegg enn for andre ansatte med lik utdanningslengde.

De nøytrale medlemmene er derfor kommet til at medlemmene av Skolenes landsforbund må gis samme tillegg som de øvrige arbeidstakerne.

Medlemmet Mygland slutter seg til flertallets resultat.

Rikslønnsnemndas medlem Holthe mener det er bra at Rikslønnsnemnda anerkjenner at lærere har mindrelønnsutvikling og knytter dette opp mot rekruttering av lærere. Det at kravet til Skolenes landsforbund ikke innfris, fører til at skjevhetene videreføres inn i fremtidige tariffoppgjør. Ved vurderingen av kravet, må det foretas en helhetsvurdering der hensynene på begge sider skal balanseres. Dette innebærer at alle de forholdene som gjør seg gjeldende i saken, skal tas i betraktning. I saken foreligger sterke hensyn for å innvilge kravet om økning av 16-års trinnet i ansiennitetsstigen. Mindrelønnsutviklingen har pågått over år. Kravet ligger slik sett godt innenfor frontfaget. For det andre foreligger innebærer finansieringsmodellen av skoleverket at det oppstår en skjevhet i styrkeforholdet mellom partene. De streikende opplever inntektstap, men arbeidsgiver beholder inntektene. Samtidig sparer arbeidsgiver lønnsutgifter. Arbeidskampen setter dermed ikke det nødvendige presset på arbeidsgiver. Medlemmet Holthe mener derfor at kravet bør innfris og vektlegger at Rikslønnsnemnda ikke har utnyttet handlingsrommet som ligger i frontfagsmodellen.

VILKÅR KNYTTET TIL EKSTRA FAGBREV FOR YRKESFAGLÆRERE

Skolenes landsforbund har også fremsatt krav om at et ekstra fagbrev for yrkesfaglærere skal vurderes likt med 60 studiepoeng og at alle fagbrev er relevante for yrkesfaglærere.

KS har vist til at strukturelle endringer bør skje ut fra en enighet mellom partene. KS har påpekt at det finnes et detaljert system for studiepoeng som gir rett til lønnsopprykk. Det finnes også andre muligheter i tariffavtalen for lønsmessig kompensasjon i slike tilfeller. KS mener derfor at det ikke skal gis en ordning som tilsvarer ekstra studiepoeng for ekstra fagbrev.

De nøytrale medlemmene, Taraldsrud, Barth og Borvik, er enige i at det er av betydning å styrke kompetanse for yrkesfaglærere, og mener en slik ordning som foreslått av Skolenes landsforbund er et godt innspill i riktig retning. Samtidig er disse medlemmene enige i at en slik ordning i utgangspunktet bør gjennomføres ved forhandlinger og enighet. De nøytrale medlemmene er likevel kommet til at kravet gjelder et begrenset tiltak for et begrenset antall lærere, men at ordningen vil kunne ha stor betydning for dem det gjelder, både når det gjelder kompetansebygging og for å motivere dem til å bli værende i stillingen.

De nøytrale medlemmene er derfor kommet til at Skolenes landsforbund gis medhold i kravet om at ett ekstra fagbrev vurderes likt med 60 studiepoeng for yrkesfaglærere, og at alle fagbrev er relevante.

Medlemmet Holthe slutter seg til de nøytrale medlemmenes resultat.

Nemndas mindretall, medlemmet Mygland, har tatt dissens på dette punkt. Det er svært uheldig at Rikslønnsnemnda endrer en bestemmelse i Hovedtariffavtalen for en part. Tariffbestemmelsen berører flere parter enn Skolenes landsforbund, og slike endringer bør prinsipielt sett gjøres gjennom forhandlinger og enighet med alle de øvrige parter.

VIRKNINGSTIDSPUNKTET

Skolenes landsforbund har lagt ned påstand om at virkningstidspunkt prinsipielt settes til 1. mai 2022, subsidiært 1. juni 2022. Begrunnelsen er at KS ikke kan få ubetinget medhold i sitt krav.

Rikslønnsnemnda må foreta en selvstendig vurdering og legge den til grunn for avgjørelsen. Det skal gjøres en saklig og samvittighetsfull vurdering av saken. Skolenes landsforbund har også pekt på at Rikslønnsnemnda kan ta inn i vurderingen mindrelønnsutvikling, hensynet til forhandlingsordningen og hensynet til taushetsplikt som Skolenes landsforbund mener KS har brutt. Skolenes landsforbund mener streiken har medført besparelse for arbeidsgiver, og at arbeidsgiver ikke løper noen risiko ved å la streiken fortsette. Dersom arbeidsgivers tilbud blir lagt til grunn, blir forhandlingsordningen ubalansert og den gir et urimelig resultat for arbeidstakersiden.

KS mener at praksis fra Rikslønnsnemnda er at virkningstidspunktet skal settes til arbeidets gjenopptakelse.

Det er en fast og langvarig praksis i Rikslønnsnemnda for at virkningstidspunktet for nemndas avgjørelser settes til arbeidets gjenopptakelse. Streiken ble avsluttet 27. september 2022.

Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer, Taraldsrud, Barth og Borvik, viser til at de særlige hensyn som taler for å fravike fast praksis knyttet til virkningstidspunktet, er snevre. De nøytrale medlemmene har forståelse for at virkningstidspunktet slår uheldig ut for lærerne og at rene rimelighetsbetraktninger taler for at virkningstidspunktet settes til et tidligere tidspunkt enn arbeidets gjenopptakelse. Et virkningstidspunkt fra 27. september vil forsterke lønnsforskjellen som lærerne mener de er utsatt for. De nøytrale medlemmene ser også at dette vil kunne virke urettferdig ut fra det økonomiske styrkeforholdet mellom Skolenes landsforbund og KS i forbindelse med konflikten. På den annen side vises det til at begge parter er ansvarlig for hvordan forhandlingene forløp i forbindelse med streiken, og den fremdriften som var i forbindelse med konflikten. Det vil også bryte med tidligere praksis om virkningstidspunktet skulle brukes som et

generelt virkemiddel for lønnskompensasjon. Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer er derfor kommet til at det ikke er grunnlag for å fravike tidligere praksis.

Virkningstidspunktet for de generelle tillegg settes etter dette til 27. september 2022.

Medlemmet Mygland slutter seg til de nøytrale medlemmenes resultat.

Medlemmet Holthe mener at tvungen lønnsnemnd ble fatta på for tynt grunnlag. Forbundets streikeuttak hadde søkelys på å skjerme de sårbare barna. Forbundet var raus til å gi dispensasjon både når det gjaldt spesialundervisning, mot enkeltsaker og klasser. I vurderingen av virkningstidspunkt mener medlemmet at det skal legges vekt på forsiktige streikeuttaket som hensyntok nettopp utsatte grupper, at streiken ble avsluttet på grunn av helserelaterte problemstillinger og til tross for at direktoratet selv anså at læringsmålene fortsatt ville bli nådd samt partenes opptreden. KS sin publisering av eget tilbud var i strid med taushetsplikten og de hensynene som ligger til grunn for taushetsplikten og rammene for forhandlingsmodellen. Disse særegne omstendighetene tilsier at virkningstidspunktet settes til 1. mai 2022. For det andre vektlegges at den lønnsmassen som forbundets medlemmer mister med så sent virkningstidspunkt som 27. september, nå vil flyttes inn i neste oppgjør, og det mener Skolenes landsforbund Rikslønnsnemnda kunne brukt til å rette opp i skjevheter.

Medlemmet Skoghaug, uten stemmerett, slutter seg til flertallets votum og har ingen merknader.

Medlemmet Claudi, uten stemmerett, slutter seg til flertallets votum og medlemmet Myglands dissens.

SLUTNING

1. Hovedtariffavtalen i KS-tariffområde mellom KS og de øvrige arbeidstakerorganisasjonene i LO kommune, som fremgår av Riksmeklerens møtebok i sak 2022-032, gjøres gjeldende fra 27. september 2022 til 30. april 2024 også for Skolenes landsforbund.
2. I vedlegg 2 – i vedlegget inntas følgende tekst i tillegg til eksisterende tekst:
For yrkesfaglærere skal ett ekstra fagbrev vurderes likt med 60 studiepoeng, og alle fagbrev er relevante.
3. Virkningstidspunktet for sentrale lønnsreguleringer fastsatt i Riksmeklerens forslag, I Økonomi pr. 1. mai 2022 settes til 27. september 2022.
4. Avtalte tillegg gis ikke til arbeidstakere som har fratrudd i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger, med mindre fratredelsen skyldes pensjonering.

***

Kjennelsen er signert elektronisk.